

Sop'erk' haykakank'

Bd.: 15 : Nersês Lambronac'i

I Venetik 1854

A.or. 2343-10/15

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10250190-1

Copyright

Das Copyright für alle Webdokumente, insbesondere für Bilder, liegt bei der Bayerischen Staatsbibliothek. Eine Folgeverwertung von Webdokumenten ist nur mit Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek bzw. des Autors möglich. Externe Links auf die Angebote sind ausdrücklich erwünscht. Eine unautorisierte Übernahme ganzer Seiten oder ganzer Beiträge oder Beitragsteile ist dagegen nicht zulässig. Für nicht-kommerzielle Ausbildungszwecke können einzelne Materialien kopiert werden, solange eindeutig die Urheberschaft der Autoren bzw. der Bayerischen Staatsbibliothek kenntlich gemacht wird.

Eine Verwertung von urheberrechtlich geschützten Beiträgen und Abbildungen der auf den Servern der Bayerischen Staatsbibliothek befindlichen Daten, insbesondere durch Vervielfältigung oder Verbreitung, ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig und strafbar, soweit sich aus dem Urheberrechtsgesetz nichts anderes ergibt. Insbesondere ist eine Einspeicherung oder Verarbeitung in Daten systemen ohne Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig.

The Bayerische Staatsbibliothek (BSB) owns the copyright for all web documents, in particular for all images. Any further use of the web documents is subject to the approval of the Bayerische Staatsbibliothek and/or the author. External links to the offer of the BSB are expressly welcome. However, it is illegal to copy whole pages or complete articles or parts of articles without prior authorisation. Some individual materials may be copied for non-commercial educational purposes, provided that the authorship of the author(s) or of the Bayerische Staatsbibliothek is indicated unambiguously.

Unless provided otherwise by the copyright law, it is illegal and may be prosecuted as a punishable offence to use copyrighted articles and representations of the data stored on the servers of the Bayerische Staatsbibliothek, in particular by copying or disseminating them, without the prior written approval of the Bayerische Staatsbibliothek. It is in particular illegal to store or process any data in data systems without the approval of the Bayerische Staatsbibliothek.

ሀ በ ቀ ኑ ሶ ቶ

ኒ ሀ ፀ ኅ ሀ ኅ ሀ ን ቶ

ቆኑ (15)

ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻ

ԳՐԻԳՈՐԻ ՍԿԵՒՌԱՑԻՈՅ

ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ

Ի ՍՈՒՐԲՆ ՆԵՐՍԷՍ

ԼԱՄԲՐՈՆԱՅ Ի



Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի Տպարանի Մխիթարեանց

Ռ Յ Գ — 1854

ՆԵՐՐՈՂԵԱՆ

ԱՍԱՑԵԱԼ Ի ՎԱՐՍ

ՄԵԾԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ

Ս Ր Ք Ո Յ Ն Ն Ե Ր Ս Ե Ս Ի

ԱՐՀԻԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ

ՏԱՐՍՈՆԻ ԿԻՒԼԻԿԵՑԻՈՑ

Ի ԽԵԴՐՈՅ ՆՈՐԻՆ ՀԱՄԱՆՈՒՆ

ԵՒ ՀԱՄԱՋԳԻՈՅ

ՆԵՐՍԵՍԻ ՔԱՀԱՆԱՅԻ



Ա. ԲԱԶՈՒԾ զԳՈՒՂՈՒԹԵԱՆ և
ստէպ արթնութեան պէտք են այ-
նոցիկ՝ որ աստուածայնոց և սրբա-
զանից արանց ձեռնարկեն գրուած
գովեստի՝ խոհական մտաց և զօրեղ
բանի, այլ և վարուց մաքրագունից,
որպէս զի մի պայծառագոյն վա-
րուցն փայլումն 'ի նսեմ և աղջա-
մուղջ աղքատիմաց մտացն ընդ ան-
տեսութեան գրուանաւ ծածկեա-
ցի, և աղաւաղեալ առաքինու-
թեանցն քաջատոհմութիւն 'ի կշիռ
զօրութեան անխմաստ յայտից չա-
փեսցի : Քանզի և ոչ յայսոսիկ
լարշութեամբ ձեռնարկողացն և յու-
րովիւք 'ի հասմանէ գերակատարն
անկեալ 'ի վայր իմաստից վարուց
տեսականի արձակել գիտեմ ան-
պատիժ : Իսկ յամենեցունց յայս-
ցանէ թափուր եղելոյ յընտրողա-
ծե .

կանան տեսեալ և որ ընդդէմն իմա-
նի գերաւիւր և պատարուն , որոց
ոչ յուսացի կրից պատժական 'ի
Ժպիրհն ձեռնարկութեաց փոքու
զմեծամեծան կշռել : Ըստ որում և
իմ յարգիս խուսափեալ ձեռնար-
կութեանց , վեհիս այսորիկ և եր-
ջանիկ քահանայապետին դրուա-
տից , երկեւղիւ մեծաւ պակնում ,
• գուցէ յարժանեացն վրիպելով
մեծանձնութեան սորին գովեստի ,
իրաւապէս պատժողականն մաս-
նիմ ասեմի իբր զզլացող մեծին փա-
ռաց , արձանացուցանելով 'ի քար-
տիսի զվիպասանութիւնս՝ ապագայ-
իցն տալով կարծիս բազմաձական՝
անպարագիր լինել առաքինու-
թեանցն անչափութեան :

Եւ արդ զինչ լռեցի և ոչ ճառե-
ցի զարեգականային արփւոյն համա-
սփիւռ ճառագայթիցն փայլումն
լռութեանն ամպով ծածկելով , ոչ
և յայսոսիկ դատապարտութեան
լուծեալ տարակոյս բնականապէս
գիտելով հարկաւորութեամբ առ
'ի մէնջ պահանջել սրբոյն . զի թե-

պէտ և 'ի մտերմաց և ջերմագունից
 նախ քան զմեզ առ այս ձեռնար-
 կեալ, մեզ ոչ առ 'ի զնոցայն աղօ-
 տացուցանել, այլ և զմերս բանա-
 կան երախայրի քահանայապետին
 մեծի նուիրել . ըստ որում և հարկ
 արքունի 'ի յոլովից փանաքեաց և
 փարթամաց 'ի միոյ մեծութեան
 պատիւ հաւաքի, այլ թէ և վերջին
 ըստ ամանակի, այլ ոչ ըստ յօժա-
 րութեանն և սիրոյ բաղձանաց
 թուի :

Սակայն ոչ առ այս դուզնաքեայ
 երկեւղ պաշարէ, ըստ անձեռնար-
 կելի մերս փոքրկութեան բանի զնու-
 ռայն գիտելով բան գովեստի, այլ
 ոչ փոքր ինչ յայսոսիկ նպաստաւո-
 րութիւնն և պատկառելի յարացոյց
 կայ առաջի . զի թէ յանեղ և յան-
 իմանալի և ամենայն բնութեան
 բանի անձեռնարկելի, ոչ միայն ընդ
 նիւթոյս կապելոց և բիւրակերպ
 մարմնական ախտիւք վտանգելոց,
 այլ և վեհիցն մաքրոց, և առ ամե-
 նաբարին հպաւորութեան բարեաց
 ելելոց տիրապէս բանականացն ան-

իմանալի և անճառ աստուածայինն , սակային 'ի մաքրոց և յաստուածամերձ արանցն ըստ առաքինութեանն մասանց հպելոց յողովք խօսեցան ըստ չափոյ զօրութեան՝ ոչինչ պատահեալ դատապարտութեան , թէ և յոյժ 'ի վերջ յօժարութենէն գտան . զի և յայսոսիկ ոչ թէ որ ոչ ըստ արժանեացն չափէ՝ պատժի , այլ որ ոչն ախորժէ , դատապարտի : Ապա ուրեմն խօսեցուք 'ի պատմելն յայտնելով , թէ չեմ' բաւական . զի 'ի չափ այսորիկ ժամանեւ , թերեւս նմա միայնոյ , որ յօժարապէս իմացաւ տեսանեւ յաստուածայինսն և գերաբունսն : Նաեւ յողովս յաստուածայնոց արանց խօսեցաւ վարս և հանդէսս քաջութեան , և զի՛նչ է նա 'ի միջի և ոչ իբրեւ զնա , և այս նիւթ յանդգնութեան թերեւս լինի :

Եւ արդ ուստի՞ սկսցուք , և կամ յորո՞ց ներբողեսցուք . որք արտաքին հանդիսիցն են վիպասանք՝ 'ի մարմնոց և որք նորա են՝ զնիւթ առ

նուն գովասանութեան , այսինքն 'ի
 քաջատոհմութենէ զարմի , 'ի թա-
 գազարդ գահից , յիշխանական պա-
 տուոց , 'ի յաղթութենէ պատե-
 րազմաց , 'ի զարմանակերտ շինուա-
 ծոց , 'ի դատողական ատենից , 'ի
 յղփութենէ ստացուածոց , 'ի զօ-
 րութենէ մարմնոյ , 'ի բարեչափու-
 թենէ հաօակի , 'ի գեղեցկամասնու-
 թենէ անդամոց . քանզի յայսոսիկ
 քաջահաճոյ՝ բարեբաստիկք , և ոչ
 նոյնպիսիքն՝ եղկելիք անուանին :
 Իսկ որ 'ի ներքուստ զբարեմասնու-
 թեանն սովորեցին նկարագրել ըզ-
 գեղ , այլ իմն ընդդիմակօք զքաջա-
 հաճութիւնն ստորագրեն . ըստ
 այնմ թէ Ամենայն փառք դատեր
 թագաւորի 'ի ներքոյ : Ասան որոյ
 եթէ էր ախորժելի ըստ մարմնոյ
 զսա պանծացուցանել , յոլովս առ
 այս և ընդարձակ նիւթ բարերջան-
 կութեան առձեռնպատրաստ 'ի շի-
 նուած յարմարութեան գովեստի
 էր գտանել : Բայց զիմրդ , որ զա-
 մենայն միանգամայն զփառս և զմե-
 ծութիւնս տեսաւորիս արհամար-

հեաց, և զհեշտութիւնս և զպատիւս
որ 'ի սմանէ կղկղանս համարեցաւ,
և որ այսորիկն է ներհակ՝ հետեւե-
ցաւ, 'ի սմանէ ոք զնորայն առցէ
պատճառ դրուատի, զոր ոչ միայն
արհամարհեաց, և իբրեւ զաւելորդ
և անպիտան և խափան լաւագունին
յառաջատուութեան 'ի բաց ըն-
կէց. այլ և 'ի վերայ բարձրագահ
դիտանոցի առաքինութեան ելեալ,
ամենեցուն համանգամայն որք 'ի
մարմնի զառ 'ի սմանէ հրատարա-
կեաց անոտի պատրանս, և ուսոյց 'ի
բաց դառնալ. և որ ստուգագոյնն
է և անլուծական՝ նմա հետեւել:
Այլ զի մի անծանօթ 'ի քննողաց՝
սորա զարմ լիցի և տեղի, զն ա-
ռեալ խուն ինչ յիշատակեսցուք,
այնքան՝ որպէս զի մի ինչ տարա-
դէպ և անպատկան վերընծիւղումն
առ 'ի բարիս սմա կարծեսցի, նախ
նեացն ընտրելոյ և ծնողաց բարե-
պաշտից գոլով շառաւել:

Էր սա ըստ զարմի տանց նախա-
րարացն հայոց թագաւորազանց,
գահու մեծի և պատուոյ ընդ առա-

ջինան հանդիպեալ 'ի հեռուստ ան-
 տի . և 'ի նուազել տան թագաւո-
 րութեանն , և 'ի զօրանալ օղախնա-
 ծին սեռին , եկեալ առ սահմանօքն
 հուռմոց՝ բռնանային 'ի գահ Վիւ-
 լիկիոյ զՏաւրոսիւ յանմատոյցն դը-
 ղեակ Լամբրոն , և որ շուրջ զնո-
 վաւ գդեակք և գաւառք . յոլով
 ձիրս պարգեւաց և պատիւս իշխա-
 նութեան յինքնակալացն Յունաց
 ընկալեալ , և որդի 'ի հօրէ զիշխա-
 նութիւնն յաջորդեալ մինչեւ 'ի
 հայր սրբոյս , որում անուն կոչի
 Աւչին : Իսկ բարեպաշտուհի մայր
 սորա գոլով Արշակունի 'ի ցեղէ
 սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ,
 դուստր գոլով վեհին զօրավարի
 եղբօր վերադիտողացն հայոց՝ սրբոյ
 հարազատացն Գրիգորի և Ներսէ-
 սի , և քոյր մեւսոյն հեղինակի որում
 Գրիգորիան յորջորջի : Այլ զայսու
 սիկ թողով յառաջիկայսն ճեպեա-
 ցուք : Քանզի սեռ գիտեմ սրբոցն՝
 զառաքինութիւն , գաւառ՝ զվերինն
 Երուսաղէմ , թագաւորութիւն՝
 զերկնիցն արքայութիւն . իշխանու-

Թիւն՝ զախատա ստորագասել, յաղ-
 ԹուԹիւն՝ դիւաց և նորին արկա-
 ծից . զարմանահրաշ շինուած՝ որ
 'ի հաւատոյ և 'ի յուսոյ և 'ի սիրոյ
 ձեռակերտի, դատողական աթոռ՝
 զընտանին ինքեան, ասեան՝ զընտ-
 րուԹիւն խոհականին որով աջեացն
 ընդ ահեկացն լինի բացորոշուԹիւն .
 ճոխուԹիւն՝ զոր յերկինս քանձեն
 անդժրելի ճճեաց և գողոց, զօրու-
 Թիւն՝ որով զթշնամին կենաց ըն-
 կըրկեն . բարեչափուԹիւն հասակի՝
 զժամանեւն յայր կատարեալ 'ի չափ
 հասակի կատարմանն Քրիստոսի .
 գեղեցկամանուԹիւն՝ զսրտկերա-
 նալն 'ի կերպարան սկզբնատալին
 յոր և հաստատեցան : Աւստի յի-
 րաւի զ'ի բացընկեցիկն և կոխան 'ի
 նմանէ եղեալ Թողլով, որում տեն-
 չացաւն և զոր ստացաւն՝ առնուլ 'ի
 գովեստ :

Բ . Քանզի ուխտական սա յորո-
 վայնէ, ըստ որում և Սամուէլն
 այն 'ի յարգանդէ . նուէր տուողին՝
 մինչեւ ցօր մահուան խոստացեալ :

Իսկ յորժամ ծնանէր՝ զգեղեցկու-
 թիւն գիմացն տեսեալ ուխտա-
 դրուժք լինէին դաշանցն . Զայս
 վայելուչ գեղ, ասէին, ոչ է սլարտ
 հանել՝ի վայելչութեանց աշխարհի,
 այլ կացցէ մնացէ՝ի ժառանգու-
 թիւն հայրենեացն իշխանութեան .
 և թէ տէր տացէ այլ մանուկ՝ տա-
 ցուք փոխանակ սորա : Զայսոսիկ
 խորհելով, իսկոյն գժնդակ ինչ
 ակառ սլատահէր, մինչ զի նուազ
 ինչ ընդհատ՝ի վիշմանէ լինել չըն-
 չոյն : Իսկ բարեպաշտուհի մօր նու-
 րա՝ի բաց զամենայն թողեալ հնարս
 բժշկական արհեստից, մեծաւ յու-
 սով և բազում հաւատով՝ի տա-
 ճարն ընթանայր Տիրամօրն, ուր և
 ուխտագրութեանն էին դաշինք,
 անձամբ զանձն դատապարտէր,
 յանցաւոր զինքն խոստովանէր : Յե-
 րեւ անկեալ մաղթէր, արտասուօք
 զյատական թանայր . դարձեալ ուխ-
 տէր, կրկին դաշինս հաստատէր
 նմա և Միաժնի նորա տալով զնա
 նուէր մինչեւ ցօր մահուան իւրոյ,
 և քահանայ անդրէն՝ի խանձարրոց

առնէր . և ահա շնչանայր վերադին
մանուկն , 'ի դժոխոցն դարձեալ
դրանց . և հրաշափառ իմն իր կա-
տարիւր , զի աւանդ ուխտին ինքնիշ-
խան լինէր կամաց համոզիչ , և գեր-
քան որ ուխտեաց՝ նուիրեալն զայն
տիրացոյց :

Գ . Վաղվաղակի ընդ ահեկին և
աջոյ զգացումն , աստուածային
պարտապէր ուսմանց , 'ի տունջեան
և 'ի գիշերի անդանդաղ 'ի նոյն
կանխէր , կորովակի տյնոցիկ և քա-
ջահմուտ ըստ տուչութեան լինէր
հոգւոյն : Փոխան զքօսանաց տհասն
հասակի՝ աստուածայինն օրինաց
լինէր քննութիւն . ընդ ստեանցն
դիւելոյ , զի Պաւղոսէն 'ի Քրիստոս
տղայոցն ջամբեալ դիէր զկաթն . և
նովին յարքունս անձնականին հա-
տանէր չափոյ . նախ քան զկատա-
րումն , տեսաւորին իմանալեալն
յառաջանայր : Սխրալի տմենեցուն
մանկական տիոյն երեւէր յառաջա-
դիմութիւն . մինչ զի 'ի մօի եդեալ
բազմաց , Զլինչ կամի լինել մա-

նուկս , ասէին , զի ոչ զբօսմամբ
 ընդ հասակակիցսն , այլ ընդ կատա-
 րեալսն խրատու փարէր , զամո-
 քեալ խորտիկս ենթադրեալ՝ պատ-
 շաճագունիւքն շատանայր . 'ի փաղ-
 փուն զգեստուց հրաժարեալ , խո-
 շորագունիւքն հեշտանայր . ընդ աս-
 տուածայինս խօսելով օրէնս՝ զընդ-
 ունայնաբանութիւնս 'ի բաց վա-
 րէր . խոկալով միշտ 'ի վերինս՝ զանց
 ստորնայնովքս առնէր . և 'ի խուն
 ժամանակի , 'ի յոլովս աստուածայ-
 ին վարժիցն չափ հասանէր . մեծու-
 թիւն և փառք երկրաւորիս սար-
 դիոստայն կորովակի բբացն երեւէր :

Դ . Քանզի երբեմն ըստ օրինի
 քաջազարմից՝ առ ինքնակալն Յու-
 նաց ածեալ լինէր . իսկ նա զսովո-
 րականն այնորիկ 'ի կիր առեալ
 բան և իր՝ իբր ընդ տղայոյ՝ ընդ աս-
 տուածախրատ համբակն խօսէր ,
 յիշխանութիւնս հասուցանել պա-
 տուով խոստանայր , և ձիրս շնոր-
 հի առաջի դնէր . Մանուկ դու ,
 ասէր , ընդ իս և առաջի իմ քո ե-

լով, գերագոյն ամենայն փառաւո-
 րաց պաշատանս զոր տեսանեսս, ըզ-
 քեզ կացուցից: Իսկ շնորհալից մա-
 նուկն հեզաբար առ նա բարբա-
 ռեալ. Ով թագաւոր, ասէր, եթէ
 էր յաւէտանալ 'ի մարմնի և յաշ-
 խարհի անլուծական զսորայս հեշ-
 տութեան բերեալ վայելս անակըն-
 կալի այլում աշխարհի, և կենաց
 լինել փոխադրութեան, բարւոք 'ի
 քէն խրատու անսայի, և մեծաւ
 շնորհակալութեամբ պարգեւացդ
 և պատուոյ հաւանէի. իսկ իմ ա-
 հա յաստուածայնոց խրատեալ օրի-
 նաց, կորստական և ցնդելի գոլ
 զերկրաւորս ամենայն մեծութիւն և
 փառս, խոտ զմարմին յայտնեալ, և
 ծաղիկ որ 'ի նմա վայելք, որ ընդ
 առաւօտս ծաղկեալ զուարճանայ,
 և խորշակահար յերեկս լինի. ցա-
 մաքի խոտն և թօթափի ծաղիկն և
 կորնչի գեղեցկութիւնն: Նա և ոչ
 իսկ վայելուչ և հեշտալի զսա լինել.
 այլ լի ցաւօք և տրամութեամբ և
 բազում տառապանօք, որ 'ի կար-
 ծեալ փառաւորութեանն իցեն.

իսկ ուսայ և այլ աշխարհ անլուծա-
 կան և կայուն որ միշտ նոյնսէս ու-
 նի առանց ցաւոց և հեծութեան ,
 և որ ինչ ներհակ իմանի , և թագա-
 ւորութիւն այլ որ յաւիտենական
 է , մեծութիւն և պատիւ , որ ոչ
 անցանէ : Եւ այսոքիկ 'ի ձէնջ կար-
 ծեալքս հակառակ գոլով նմին ,
 այնմ աշխարհի բաղձամ լինել ժա-
 ւանգաւոր և նորին թագաւորի զի-
 նուոր . մեծութեան և փառացն
 այնմիկ ցանկացեալ եմ , որ զաղքա-
 տութիւնն և զանփառութիւնն ընդ-
 դիմակն ոչ ունի . ստացուածոց այն-
 պիսեաց տենչամ , որ 'ի ներհակաց
 ոչ դժրի . կեանս զայն ողջունեմ՝
 որ ախտից անընդունակ է . զպար-
 գեւս քո հայցողացն տուր , և զպա-
 տիւ որ նորին են ցանկացողք . քան-
 զի ես միանգամ յայն վիճակեցայ
 'ի զինուորութիւն . և զամենայն որ
 նորին ստացման խափան և արգել
 լինի՝ իբրեւ զվնասակար և զանպի-
 տանս 'ի բաց ընկենում : Զայս լը-
 ւեալ արքային և որ ընդ նմա խորհրդ-
 դականքն , սքանչացան հիացմամբ

մեծաւ ընդ հանճարեղ պատասխանիսն և գովեցին զիմաստութիւնն և յաճախութիւն հիացմանն, 'ի յանկատարն հասակի զգերակատարն լուր առնէին: Եւ այսպէս հոգեւորական շահիւք օգտեալ 'ի նմանէ, դառնայր անդէն 'ի տեղի իւր: Դէպեղեւ յայլում ժամու առ որ մեծին Անտիոքայ էր իշխող՝ ածիլ. և նովին օրինակաւ հարցեալ, զնոյն լսէին իմաստութեամբ պատասխանի, և առաւել քան զնոյն. ընդ որ 'ի սքանչումն կրթեալ՝ զսոհեմութիւնն գովէին:

Ե. Իսկ յառաջագիմութիւն վարուցն ոչ թողացուցանէր 'ի նմին, այլ աստուածային շնորհն 'ի քահանայականն վերակոչէր պատիւ և 'ի պաշտօն փրկական և մեծ խորհրդոյն, զոր ընկալեալ ոչ իբրեւ զպատիւ ինչ վարկուցեալ, այլ յանձնառութիւն լծոյ ծանրագունի: Եւ այնուհետեւ սկզբնաւորէր, իբրայն ինչ ձեռնարկեալ՝ զարքայութեանն նեղ և նուրբ ճանապարհին

մաճոյ՝ի վարուցն առաջատու թիւն .
 և տայր զանձն յերկս մշակութեան
 աստուածային գրոց վարժից , յար
 ընթեռնելով և ստէպ քննելով . և
 ուր աեղեկանայր զիմաստուն և հան
 ճարեղ ուսուցչաց ՚ի մերձակայս և
 հեռաւորս՝ վաղվաղակի անդր հա
 սանէր , զօրէն անօտարաթեւ և իմաս
 տուն թռչնոյ ՚ի վերայ թռչելով
 մարգաց հին և նոր կառակարանաց ,
 զանուշահոտութիւն աստուածային
 իմաստից և զքաղցրութիւն նորին
 ճաշակաց բանի յիւրն հաւաքելով
 խոհական ՚ի մտաց բժիճս , տայր
 յուրախութիւն թագաւորաց և
 ռամկաց և ՚ի բժշկութիւն ախտա
 ցելոց ըստ գրեցելումն , և ՚ի յոլովս
 յայտասիկ դեգերման ժամանակս ՚ի
 կատար ամենայն հասանէր իմաս
 տից :

Զ . Եւ զինչ ապա . որ զամե
 նայն գիտէ նախ քան զլինելն , և
 անգոյքն նմա են յայտնիք , որ
 և յառաջահոգակ նախախնամու
 թեամբն զբնաւ տնօրինէ և բերէ որ

պէս կամի , զսու յինքենէ 'ի բացուստ սկզբնաւորեալն 'ի գլուխ ածէ , յառաջ կոչէ յայցելութեան պատիւ , ոչ թողու զճրագն ընդ գրուանաւ , այլ 'ի վերայ աշտանակի գիտողութեան դնէ . զի ամենեքին որ 'ի տան եկեղեցւոյ իցեն' ըզլոյս գիտութեանն տեսցեն : Եւ ձեռնադրեալ լինի յաթոռ մեծի մայրաքաղաքին Տարսոնոյ Կիւլիկեցւոց . մանաւանդ եթէ անօթոյն իսկ ընտրութեան յաջորդ . զի և ոչ տարադէպ է ասել , նորին իսկ առաքելական մատակարարութեանն շնորհի զբացայայտողն իւրոց խոր և անհուն իմաստից , յիւրոցն կոչել վերակացութիւն քաղաքի , զսու յինքենէ քարոզս բացատրապէս հրատարակել :

Իսկ նորա 'ի բարձրագոյն յայս կոչմանէ խուսափեալ , անկար առ վերակացութիւն ժողովրդեանն Աստուծոյ զանձն համարեալ , Դժուարին , ասելով , միջնորդ ընդ Աստուծոյ և ընդ մարդկան լինել : Քանզի գիտեմ ստուգութեամբ , որք հո-

Գաբարձութիւն հօտից յանձն առին, որպէս ընդ անձանց և ընդ ժողովրդեանն՝ ունին տալ համար աւանդողին զնոսա երկնաւոր հովուապետին . և շատ ինձ իմոց պարտեացն ծանրութիւն, հիմ և զօտարացն 'ի վերայ յաւելուցում, մանաւանդ զի և անհարթ մարդկան են կենցաղավարութիւնք, այլք այլ իմն ունին ընթացս օտար 'ի միմեանց . ոմանք բնաւորականս, և կէսք ներդործականս յընդդիմաբաժանեալ տեսակս՝ ըստ ախտիցն զանազանութեան զբարոյան կերպարանեալս, յառեւծ, յինծ, գայլ, աղուէս, իժ, քարք, խող, արջառ, ձի, ոչխար, և որ նոյնպիսիք . և դժուարին զսոսա 'ի մի վայր ըստ հովուականն ածել օրինի . խաղաղութեամբ զգոնացեալս ըստ իւրաքանչիւրոցն հարկաւորեալ ձեւանալ, կամեցողացն զնոսա շահել . ըստ որում յայսոսիկ քաջավարժն աղաղակէր . Եղէ ընդ հրեայան իբրեւ զհրեայ, ընդ անօրէնան իբրեւ զանօրէն, ընդ տկարան որպէս տը

կար , և ընդ ամենայնի ամենայն , զի
 զամենեւեան շահեցայց : Այս ամե-
 նայնի անկար զանձն վարկուցեալ ,
 հրաժարէր 'ի պատուոյն և յաստի-
 ճանին ծանրութենէ . Լաւագոյն
 զօրավարի , ասէր , ոչ կարողի բար-
 ւոք զօրականացն առնել զվերակա-
 ցութիւն հանելով և ածելով ըզ-
 ղօրան 'ի հանգիսի՝ ընդ այլոյ ումեմն
 քաջահանճարի զինքն գնել վերա-
 կացութեամբ . և նաւուղղի ուրուք
 ընդ ծովականսն անկարացեալ պա-
 տերազմել փորձութեանն՝ ընդ խո-
 հեմագունի լինել և նաւապետու-
 թեամբ , քան անձին և նաւաստեաց
 լինել դաւող անընտրողութեամբ .
 նոյն և բժշկի քան անհմտութեամբ
 զյողովս մահացուցանել , ընդ ճար-
 տարի ուրուք և զանձն գնել բժշ-
 կութեամբ :

Է . Զայս ամենայն զմտաւ ածե-
 լով , որպէս 'ի ծովական ալեաց
 վտանգեալ 'ի նաւահանգիստ ան-
 դորր փութայր զամայութեանն ող-
 ջունէր զկեանս : Ընդ Յովհաննու և

ընդ Եղիայի յանապատի բնակել
 յօժարէր . զխորհուրդն գործ արա-
 րեալ 'ի նկատեալն տեղի փութայր ,
 'ի մարմնի ընդ անմարմինս՝ անմար-
 մնական վարուք հանգիսանայր , ըզ-
 նախնեաց հարցն առաջի աչաց ու-
 նելով վարուցն կէս՝ չանցանել
 ընդ նոյն ձեռնարկէր : Սակաւուք
 ճգնողակից եղբարք զառաջինն
 բնակէր իբր զնախակրթութիւն իմն
 առաջիկային , զի նախ զհնազանդութեան
 և զխոնարհութեան լցցէ օ-
 րէնս , ըստ սարասի անապատակա-
 նաց՝ իբր 'ի վարժս կրթութեան
 մանկունք , և ապա զինու յաղթու-
 թեան սպառազինեալ ախոյեան ել-
 ցէ գիմամարտին մենամարտիկ հան-
 դիսիւ . զի մի անփորձաբար յաս-
 պարիզին ելեալ զէնընկէց յանդի-
 մանեսցի : Յորում և բնակէրն բա-
 զում խոնարհութեամբ և հեզու-
 թեամբ ընդ եղբարս զնուաստա-
 գոյն սպասահարկութեան լցուցա-
 նելով զչափ լուութեամբ բազմաւ .
 'ի դէպ ժամանակի զպատշաճն խօ-
 սելով սիրով առ ամենեւեան 'ի

ձայն չափաւոր , 'ի բանս կարգաւոր , 'ի կերակուր պարկեշտութեամբ , յաղօթս մտաւորութեամբ , 'ի սքնութիւնս ժուժկալութեամբ , յընթերցումն անձանձրոյթ , յարտասուս անընդհատ , ծով առնելով ջրով զգլուխ , և աղբէր զաչս արտասուաց . նստելով լռիկ 'ի տան , և տալով հողոյ զբերան , զգիշեր տիւ առնէր արթնութեամբ , և ըզտիւ գիշեր անզբաղութեամբ :

Եւ զայսոսիկ կատար զհանդէսն համարեալ , եթէ ոչ մերկասցի յաւպարիզին իւղով աստուածային շնորհին օծեալ , որով և զբռամբ վիրագն եկեացէ : Եւ անդ առանձնացեալ սկիզբն վարուց առնէր , ըստ որում 'ի տեղեաց փոփոխումն և վարուց առաւելութիւն , և անօգուտ ըլխորինն դնէր անապատ , եթէ ոչ և յառաքինութեանցն խորս դիմեացէ , նախաշաւիղ յոր մինչեւ ցայնվայր մեծին լինէր հանդիսի : Եւ ասպա զի՛նչ առնէր . ըստ նմանութեան զօրավարաց որ 'ի տեղիս մատչին մարտին , հանդէս առնեն զօ-

րաց . նոյնպէս և նա զառաքինու-
 թեանցն զինուորս 'ի հանդիսի կա-
 ցուցանէր , զկառս մարմնոյն զգայ-
 ութեամբ ընդ հոգեկանան լծեալ ,
 'ի վերայ խոհականին բազմէր կա-
 ռավար : Եւ յայսոսիկ յոչովք յա-
 ռաքինութեանցն զինուորաց ինքնա-
 կատարք յամայութեան վայրի լի-
 նէին , և ներհակքն ենթադրեալք ,
 այսինքն՝ բամբասանք , հայհոյու-
 թիւնք , դատարկաբանութիւն ,
 ստախոսութիւն , երդմնահարու-
 թիւն , կեղծաւորութիւն , մարդա-
 հաճութիւն , շոգմոգութիւն , երկ-
 բանութիւն , ատելութիւն , չարա-
 խօսութիւն , ռիսակալութիւն , զըր-
 պարտութիւն , յափշտակութիւն ,
 նախանձ , թշնամութիւն , հարըս-
 տահարութիւն , լուտանք , հակա-
 ռակութիւն , անհնազանդութիւն ,
 կռիւ , սուտ վկայութիւն , թողում-
 ասել և որ 'ի սպանութեան , 'ի
 շնութեան , և 'ի գողութեան , և որ
 նոյնպիսիք են բանք : Քանզի ահա
 այսոքիկ և առանց աշխատութեան
 յայնպիսում կեանս կատարին :

Թող զոր գիւրաբար և այլքն զկնի
հետեւին , մեծամեծքն և բարձրա-
գոյնք . յորմէ և տատուածխօտու-
թիւնքն անդբաղապէս և մտաւոր
ջերմագոյն և անընդմիջելի մշտա-
զեղ արտասուօք . մինչ զի և ոչ
գանդաղել ասել ընդ Դաւթայ .
Եղեն ինձ արտասուք իմ կերակուր
'ի տուէ և 'ի գիշերի : Նա և զկե-
րակրոյն հարկ վճարէր՝ ոչ ինչ կա-
րի հեռաւորութեամբ յանմարմնոցն
յանկարօտութենէ . զի 'ի կշիռս
նուազս այնոքիկ չափեալ , և այն
բազում անգամ արբանեկին ստու-
գեալ , 'ի տեղւոջն յորում լռու-
թեամբ զանաւելորդն գնէր կերա-
կուր , 'ի միւսումն գալստեան ողջ և
կամ խուն ինչ նուազութեամբ
գտանէր :

Այսպէս գումարումն առնէր զօ-
րացն , որով և ընդ իշխանի օգոյս որ
ընդ երկնաւ , ընդ այսս չարութեան
զօրեղապէս տայր պատերազմ . 'ի
լրումն ասացելոյն թէ Տեսանէի
զստտանայ անկեալ յերկնից իբրեւ
զփայլակն . ահա ետու ձեզ իշխա-

նութիւն կոխել զօձս և զկարիճս,
 և զամենայն զօրութիւն թշնամւոյն,
 և ձեզ ոչ ինչ մեղանջիցեն: Այսպէս
 ամենայնի յաղթող լինելով ասի-
 աից, 'ի յոլով ժամանակս բազմա-
 պատիկ ճգնութեամբ յանցաւորու-
 թիւն ելանէր, որ պսակ յաղթո-
 ղացն 'ի հանգիսադրէն պարգեւի:
 Որոյ կատարած զինչ. եթէ ոչ ըստ
 անչարչար բնութեամբ եղելոցն
 յԱստուած իմացականապէս հպա-
 ւորութիւն, և 'ի հպաւորութենէն
 յայնմանէ հոսումն իմաստութեան
 և լրութիւն յաճախ գիտութեան.
 ըստ որում և այնմիկ մերձաւորք են
 և անուանին: Քանզի զմտացն բա-
 ցեալ բերան, ձգեաց զհոգին իմաս-
 տութեան ընդարձակմամբ սրտի.
 իբր զայն որ 'ի գերակատարն իմաս-
 տութենէ վկայեցաւ գեր քան զա-
 մենեցուն ընդարձակել զսիրտ 'ի
 բազմաձուլմն հանճարոյ. և մշտա-
 հոս բղխէր իբրեւ զաղբեւր, յա-
 ւաջէր որպէս զգետ, ծաւալէր
 իբր զծով. ըստ այնմ. Յարիցեն
 գետք 'ի գնացս իւրեանց. յորոյ

ձայնէ սքանչացին զքօսանք ծովու .
 զոր մերձակոյ տնապատուորացն
 տեսեալ սքանչանային , և փառա-
 տային Հոգւոյն շնորհաբաշխի . և
 մեծաւ թախանձանօք հայցեալ 'ի
 նմանէ զբացատրութիւն եկեղեցա-
 կան զարդու և սքանչելաաւիպ կար-
 գաց որ նմին , և զխորհուրդ փրկա-
 կան բաշխմանն մարմնոյ և արեան
 կենարարին , եթէ առ ինչ գիտա-
 ւորութիւն յեկեղեցւոջ կատարի :

Ը . Իսկ ծառայն հաւատարիմ
 զաւանդ արծաթոյն տեսառն իւրոյ
 ոչ կամեցաւ ծրարել 'ի ծուլու-
 թեանն վարչամակի և 'ի դատար-
 կութեան թաղեալ յերկրի , այլ
 տալ 'ի տրասլիզիտս՝ որով կրկնակքն
 յաճախեն պտղածնութիւնք . և ու-
 րախութեան մաից հորդի շաւիղ .
 ձեռն 'ի գործ արկանէ բացատրու-
 թեանն քահանայապետական զար-
 դուն , և որ 'ի նմանէ խոնարհ առ-
 տիճանք յերիս երբեակս տարորո-
 շեալ 'ի տիպ վեհիցն և գերազարդ
 քահանայապետութեանցն , և զե-

կեղեցի սուրճ՝ երկնի և միանգամայն որ 'ի նմա իմանի սորայս գաղափար, և մեզ լինել տաճար կենդանի և բնակարան Երրորդութեանն : Զի՞նչ ապա և յաղագամեծն և հրաշալի մերոյ փրկութեանն խորհրդոյ, եթէ զիւրդ ընդարձակ բանիւ և մանրամասն քննութեամբ զկարծի զայն և անճաշակ անկիրթն ընդաց ծառքողական մանրեալ աստամամբք խուզման, տայ 'ի ճաշակ տղայացելոցն 'ի Քրիստոս . որոյ հաշողական սփռումն յանձնական մասունս զայն ինչ 'ի տղայութեան եղեալն յանկարծօրէն 'ի կատարեալն ցուցցէ բարձրացեալ հասակ, այսինքն եթէ զի՞նչ խորհուրդ մարմին և արիւն լինելոյ Բանին և նովաւ դալ 'ի չարչարանս խաչի և մահու, և ամենեցուն վասն փրկութեանն զմահ ճաշակեալ . և կամ զիւրդ զնոյն խորհուրդ անճառելի 'ի հաց և գինի աւանդեաց աշակերտացն, և ո՞րքան 'ի նմանէ շահ հաւատով և յուսով ճաշակողացն, և ո՞յց զչնորհաբաշխութեանն անխտիր սփռէ զճառագայթս :

Եւ ոյք դարձեալ 'ի մեծէն
 Թափուր եղեալ 'ի շնորհէ, միան-
 գամայն և զամենայն զխոչ և զխուծ
 որով քարընդոտն ընթացողքն լի-
 նէին տգիտութեանն և թերահա-
 ւատութեանն գլորմամբ, աստուա-
 ծային բրջաւ բանին տապալեաց,
 և անմոլար և առանց սայթաքելոյ
 հորդեաց պողոտայ, որք աներկ-
 բայ հաւատով 'ի սոյն հետեւին:
 Նաեւ զօրաւոր առ այս քան զբան
 որ արդեամբքն առ յինքենէ տայր
 վարդապետութիւնն անյաչաղ ա-
 կամբք տեսողացն: Զի ո՞րք էր
 որ զգուշութիւն նորա 'ի խոր-
 հըրդեանն սուրբ տեսանէր, և ոչ
 գայր 'ի գիտութիւն անճառ խոր-
 հըրդոյն: Ո՞ր զլի երկեւղիւ նու-
 րայն հայէր զկերպարան, և ոչ զա-
 հաւորութիւնն իրին նկատէր: Ո՞ր
 որ աղբեւրաբար արտասուացն հո-
 սումն յառէր, և ոչ վաղվաշակի
 զառ 'ի նմանէ զանկապտելի բա-
 րեացն պտուղ կթէր: Ո՞ր զզգալի
 նշանակացն կերպ տեսանէր, և ոչ
 իսկոյն յիմանալեացն տեսիլ փոխար-

կէր . զի պատկառանք և շուք երե-
սացն , զաստուածութիւնն առաջի
կալ յայտնէր . և հեզաբար արտա-
սուացն իջումն զկենարարին չարչա-
րանս և խաչի իմաստութեամբ հայ-
եցողացն վարդապետէր : Եւ անձ-
նական ինդութեանն ցոյց մահու
պատարագելոյն զի մեղացն մա-
հուանէ կենդանութիւն քարոզէր ,
և աշխատութեանն երկօք անխոնջա-
պէս կալ 'ի սպասու' յաշխատութե-
նէ հանգիստ նուազ գուշակէր , և
խոնարհութեանն դէմք զբարձրն
բարձանց մերձ ուսուցանէր , խոր-
հըրդականն զգեստ զպանծալին
զարդ մաքրականն 'ի ներքուստ վա-
րուց բացատրէր : Պաշտօնէիցն
խուժք զհրանիւթիցն անիմանալի
ձայնակցութեամբ փառասորու-
թեանցն կցորդ լինել պատմէր ,
քաղցրահայեացն տիպ զսիրոյն ճըշ-
մարտի հպաւորութիւնն յայտնա-
բանէր , և բոլորին ուր 'ի նմին տե-
սիլք արտաքին' ներքնագունիցն էր
հրապարակող . բաւականք այնոքիկ
իբր խթանաւ իւրիք զթմբրեալսն

զարթուցանէր, և զծոյլսն և ըզ-
 հեղգան 'ի նախանձ բարեպաշտու-
 թեան յարուցանել: Որ թերահա-
 ւատութեան ալեօք տարբերին՝ հա-
 ւատոյն նաւու անդորրեալ. և որք
 յուսահատութեանն հողմոյ բերին՝
 քաջայոյս նովին հաստատել. և որք
 ագիտութեանն ախտիւ ծնգին՝ ձե-
 ուրնտուութեամբ հանճարոյն կան-
 գնել: Քանզի քաջարուեստ կազ-
 միչն ամենից հայելի եդ զնա 'ի մի-
 ջի. արձան հաստատուն կանգնեաց,
 զի յողդողգքն կազդուրեացին. աշ-
 տարակ անպարտելի կառոյց, զի
 փախուցեալքն պատսպարեացին.
 բժիշկ իմաստուն յայտնեաց, զի որ
 հիւանդոտք են առողջացին. ջահ
 լուսոյ պայծառացոյց, զի կուրա-
 ցեալքն նովաւ լոյս տեսցեն: Ծառ
 բազմապտուղ տնկեաց, զի այնու
 աղգք կերակրեացին. ալբեւր յոր-
 դահոս բոխեաց, զի որ տապացեալք
 իցեն զովասցին. խորան հովանւոյ
 սփռեաց, զի անյարկքն տաղաւա-
 րեացին. քաղաք ամրագոյն փակեաց,
 զի 'ի կերոզէն յապահովացցին. հո-

վիւ իմաստուն կացոյց , զի պահպա-
նեացին 'ի պատառողէն . շտեմարան
գանձուց շնորհեաց . զի աղքատքն
փարթամացին : Եւ ամենայնիւ
յամենայնի ուխտանացու իւրաքան-
չեւր հասակաց մարդկան և վարուց
լաւագունիցն առաջնորդութեամբ ,
և յոչ նոյնպիսեացն խոտորմամբ :

Յայսոցիկ համեղութեան պտղոյ
ճաշակեալ , և 'ի քաղցրութեան
ուղևից զմայլեալ եւս զներքսագոյն
սորին կանոն խուզէին , զոր առձե-
ռնպատրաստ նիւթ մաղթանաց ա-
մենեքեան յանձին բերէին . որով
առ եւս վերին անձնականին լինէր
զօրութիւնն՝ զնոյն հայցմամբ առա-
ջի արկեալ խնդրէին զբացատրու-
թիւն զաստուածիմաստ հոգերգու-
ղին նուագ՝ որ միշտ յեկեղեցւոջ
սրբում աննուաղ ձայնիւ պաշտի .
որպէս զի մի անբանաբար , ասեն ,
սաղմոսերգութիւնն 'ի մէնջ լինիցի .
այլ լեզուոյ ընթացս լծակից և ըզ-
մաացն կարասցուք առնել զօրու-
թիւն : Քանզի յար նովաւ խօսե-
լով զհամեղութիւն ճաշակելեացն

քաղցրութեան առնուլ ոչ զօրեմք :
 Իսկ նա , ոչ ծանրացեալ , այլ զօրէն
 մանկանց դեռածին մարց , որ զկա-
 թինն ճմլել սիրեն զառաւելու-
 թիւն առ 'ի մանկանցն սնունդ վայ-
 ելից . այսպէս և երջանիկս հայր՝
 զաստուածային կաթն իմաստից 'ի
 մտաւորն սանդիւնցաց ճմլեալ տայր
 յարբումն վարդապետութեամբ
 հոգւոյն ծնելոց :

Սկիզբն այնուհետեւ առնէր՝ ըստ
 բազմազեղն որ 'ի նմա հոգւոյն շնոր-
 հի՝ Կրել զմեկնութիւն կատարելա-
 գոյն թուովք չափելոց Դաւթայն
 սաղմոսերգութեանն : Որպէս աս-
 տուածային շտեմարանացն գոլով
 պետ , այնպէս աննիազաբար ա-
 ռեալ բաշխէր կարօտելոց . ոչ զլա-
 նայր զծառայակիցս 'ի տէրունեացն
 աւանդից ոգւոյ կերակրոց . գրիչ
 առնէր զլեզուն հոգւոյն իմաստից՝
 զնոյն շարժողի , կցորդ և զմատունս
 երկօք վաստակոց 'ի նիւթս քար-
 տի : Ի խորան մտանէր արքունական
 դանձարանին , զոսկին մաքուր և
 զարծաթն ընտրեալ ընդ պատուա-

կան քարանցն արտաբերեալ՝ որք աշ-
 նոցիկ կարօտք են՝ բաշխէր : Զհացն
 կենդանի զոր որք ուտենն ոչ մեռա-
 նին՝ սովեցելոցն նմին ընձեռէր . զի
 մասսուլթեան արքունմն 'ի հնձանաց
 անտի որ ծարաւիքն են արբուցա-
 նէր . զանծապքելին ժանեացն ճը-
 ճեաց զշնորհի հոգւոյն ծածկոյթ ,
 որք սառուցեալքն են՝ զգեցուցա-
 նէր . արիուլթեան զինուք որ քա-
 ջամարտիկքն են 'ի ճգունս զօրեղա-
 պէս սպառազինէր : Եւ թէ ումեք
 ըղձալի իցէ անհետազօտելի սա-
 տուածային խորոցն լինել հասու ,
 զնա ընթերցցի . եթէ աստուածա-
 բանական ոք կարօտ ճառից լիցի՝
 'ի նմանէ զլրումն ընկալցի . և թէ 'ի
 տնօրինականի գիտութիւնն ախոր-
 ժէ գալ խորհրդոց՝ նմա հետեւեա-
 ցի : Եթէ զոգւոյ առ մարմին զու-
 գակցութիւն և զընդդիմակայումն
 հայցեսցէ՝ 'ի նա յեցցի . եթէ զգայ-
 ութեանցս յարմարութիւնն և զա-
 տումն խնդրեսցէ՝ առ նա ընթասցի .
 եթէ զբնաւորականն և որ եկա-
 մուտք բացատրոհել ոք ախորժէ , 'ի

նա յարեացի : Եթէ զթշնամւոյն
 գաղտնաձիգ նետաձգութիւնս ախ-
 տաւորական շարժիւք իմանալ ոք
 կամեացի, զնա մի թողցէ . եթէ զե-
 ղանակ դիմադրութեանն նոցին հայ-
 ցեացէ, իբր աւանդեալ պահեստ
 առցէ : Եթէ զվերակացուս ախտից
 քննեացէ, նովաւ ուսցի . եթէ
 զառաքինութեանցն սեպհականել
 ստացուած կամեացի, 'ի նմանէ մի
 հեռացի . եթէ զչարութեանցն 'ի
 բաց թօթափման յարացոյց խնդրէ,
 նմա գիրկս արկցէ : Եթէ զվեհիցն
 առ մեզ ծածկապէս վերակացու-
 թիւն իմանալ խորհեացի, նմա ըն-
 տանեացի . եթէ զչարութեանցն սո-
 վորութիւն հատանել յօժարի, նո-
 վաւ իմաստնացի . եթէ զբացա-
 կանան բարիս կոչեացէ, 'ի նմանէ
 խրատեացի . եթէ պատրաստի հեր-
 քել չարին զօրութեանն, 'ի հաղոր-
 դութիւն զնա ընկալցի . եթէ կցոր-
 դութեան վերնոցն ձեռնարկեացէ,
 զնա 'ի խորհուրդ տացէ . եթէ ըզ-
 կենցաղոյս ընդունայնութիւն տե-
 սանել խնդրէ, 'ի նորայն հայեացի

խրատ : Եթէ ստորնայնոցս մոռացման բաղձայ, հանճարով նորին վարեացի . եթէ զնոր նիւթոյս՝ յոչինչ գնել հաճեացի, յառաջնորդութիւն զնա ինքեան առցէ . եթէ՝ ի կանգնումն անկեալ փութացի, ի նմանէ ձեռնկալեացի . եթէ մեղուցեալ զլջման կարօտի, նովաւ առայս օժանդակեացի . եթէ շնորհին չափ դիտել մաղթէ, ոչ ուստեք քան թէ ի նմանէ հայցմանն հասցէ . եթէ զօրական որ ասպարիզին խնդրէ զմարտի վրէժ, պետաւ նովաւ կրթեացի . զի առ ամենայն զօրէ, ամենից բազուկ կարկառէ, ըզբոլոր ցնծալի զտխուր առնէ, համայն ուժգնութիւն տկարաց շնորհէ . այսքան և այնպիսի որ առ նայն հային՝ պարգեւէ :

Իսկ զմեւսն ուր եգից, որ ամենայնի գերաբնութեամբն յաղթէ . զիմաստնոյն ասեմ իմաստնոց՝ և որ հանճարն է հանճարեղաց . որ յիմաստիցն տուողէ գովեցաւ անբաղդատելի գոլով համայնից . որ և ի նախնեաց հզօր մեկնչաց տիրապէս

անթարգմանելի : Բայց թէ դուն
 ուրեք ըստ մասին 'ի խորհրդոցն ե-
 ղեւ ճառելի , որ ասացուցիւ ան-
 թուելի բաղդաստութիւն եկն եղա-
 նակաց , և որ զունայնութիւն անո-
 ւի կենցաղոյս՝ որպէս են՝ մեզ բա-
 ցայայտեաց , և զհետեւելոցն զան-
 մասութիւն ըստ ոչ ում օրէնն էր՝
 բանիւ ճառեաց : Եթէ զիմորդ ըզ-
 հիւսս բանից անյայտութեամբն
 պարփակելոց 'ի լոյս տեսութեանն
 ածեալ դիւրաշուր բանիւ քարո-
 ղեաց . և զոր 'ի նմանէ զօրեղն խոր-
 հուրդ ըստ նոյն աւանդիցն հրաշա-
 բանեաց : Զոր թէ զայլովքն զամե-
 նեքումքք զանց արարից , 'ի վերուստ
 առ 'ի նմա պարգեւ շնորհի , այս
 միայն բաւական 'ի հիացումն ածել
 զլսողս : Եթէ զօտարացեղան և զայ-
 լաղինան կարծեալ կարգ բանից ,
 զիմորդ ըստ յարմարութեանն ան-
 ստերեւր բերեալ մտաց տեսու-
 թեանն , որ թէ 'ի բացատրութեանն
 պատկանութիւն ոք նայեսցի , քան
 զամենայն որ ինչ հայելի դիտման
 մտաց կարգն ծանիցէ : Թողից և

զայլան ամենայն հանճարիմացն մեկ-
նողութիւնս մանաւանդ թարգ-
մանութիւնս հոգեշնորհ տառից՝
զոր յայլասեռ լեզուաց թարգմա-
նեալ եկեղեցւոյ շնորհէր մանկանց,
զվարս հարցն սրբոց, զխրատականան
ճգնաւորաց, զսահմանադրութիւն
միաբանակեցաց, զվկայութիւն նա-
հատակաց, զմեկնութիւն կտակա-
րանաց . որով ամենեքումքս այսո-
քիւք շքեղաշուք պճնեալ զար-
դարեաց զեկեղեցւոյ բարեձեւու-
թիւն :

Թ . Յայսոսիկ և զօրութեանց
խառնին հրաշք . այսոց հալածումն
և ախտից բուժումն , զի յողովից
յայտնեաց վտանգից բժշկութիւն
շնորհէր աղօթիւք . որ և անկարա-
ցեալք կալ առաջի աղաղակաւ ըզ-
փախուստ առնէին . զի որ զնիւթա-
կանաց այսմն հալածեաց հանդերձ
նոցայովքն արկածիւք յոգի ըստ
կամաւոր քաջահաճութեան , իրա-
ւապէս՝ ի մարմնոց մարդկան հերքէր
զակամայն բռնադատութիւն , զի

Փառաւորէ զփառաւորիչսն , ըստ
որում անսուան է բան խոստմանն :

Այսպիսեացս յաճախութեամբ ,
և մանաւանդ իմաստիցն և վարուցն
լուր համբաւոյ յամենայն ուրեք տա-
րածէր . որ և բազումք երթային և
գային զօգտակարս իւրեանց հայցե-
լով . իսկ սրբոյն դժուարեալ ընդ
լուր համբաւոյն , տարաշխարհիկ լի-
նել ախորժէր . զԵգիպտայքն ըն-
թեռնլով 'ի նոցին տեղիս փափա-
գէր . նա և զմեծի և առաքելաշնորհ
հօրն մերոյ և Լուսաւորչի զմենա-
տանեացն լուեալ՝ ըղձայր թերեւս 'ի
նոյն լինել տեղի ըստ նախասացեալն
խորհրդոյ : Ասան որոյ երկիցս և ե-
րիցս միով արբանեկաւ յուղի ան-
կեալ զանխլաբար յամենեցունց 'ի
նախանկատն ժամանել տեղիս , և
յոլովս հետիոտս հատեալ անցեալ
յերկարութիւն ճանապարհին , բա-
զում աշխատութեամբ և պատառ-
մամբ ոտից ըստ անսովորն այնոցիկ
ելոյ . այլ 'ի դժուխ ոչ ելեալ խոր-
հրդոյն , 'ի հեռամտացն բռնաբար
արդել լինելոյ . այլ նա յօրաժամ

մեծաւ ցանկութեամբ 'ի նոյն թե-
ւակոխէր :

Արդ 'ի յայսքան վարուց մաքրու-
թեան և յորդախաղաց վտակաց ո-
գեչնորհ վարդապետութեան՝ եր-
կարածգեալ լինի ժամանակն . իսկ
որ յառաջախնամութեամբ մինչեւ
յայս ածեալ հասոյց՝ զկայ առնու
և դադարէ 'ի տնօրէնութեանց , և
ոչ երբեք : Եւ զնոց առնէ . յա-
ռաջ կոչէ 'ի նախաւանդեալ շնոր-
հին գործառնութիւն . որպէս թէ
ասիցէ արդէն , Ի բաց դիր զեր-
կեւղդ , հեռացիր 'ի կասկածանաց .
զի որ զտկարութիւնն փաստաբա-
նէիր իրողութեանն մեծի յանձն-
առութեանն , և անկար 'ի միջնոր-
դութիւնն մարդկան և Աստուծոյ
զանձն դատէիր , լաւագոյն ընդ իշ-
խանութեամբ այլոյ համարէիր ,
նախ քան որոց 'ի քեզ իշխել ստըր-
կաց , և այն ոչ տարագէպ և ան-
խորհրդաբար , այլ հանճարոյ բարձ-
րագունի և կատարելոյ նախ քան
այլոյ կարգել իշխան՝ զծառայա-
կանսն ստորագասել ախտիցն հոյլ :

Այլ արդ փութա 'ի գործ աւան-
դին, զի ահա զպատերազմ հարեր,
զախոյեանն վանեցեր, զընդդիմա-
մարտն զգեանեցեր, զգոռոզն կոր-
ծանեցեր, զամբոլթիւնն տապալե-
ցեր, զդղեակն յատակեցեր, ըզ-
բարձրավիզն խոնարհեցուցեր, ըզ-
ղէնան փշրեցեր, զաղեղունս խոր-
տակեցեր, զվահանան հրով այրե-
ցեր. վասն զի զախտան ստորագա-
սեցեր, զբնութեանդ յարձակումն
հահանջեցեր, զիշխանականդ տի-
րացուցեր որ ընդ իշխանութեամբ
հնազանդեցուցեր: Եւ ոչ է պարտ
յայսմ հետէ քաղաքի լինել 'ի
թաքստեան, որ առաքինութեանն
շինին շինեալ, և ոչ հաճի ընդ
ծածկութի, որ աստուածային է
հրով լուցեալ. այլ յայտ յանդի-
ման որոց հանդերձեալն են վայե-
լել գնիլ: Ասան որոյ փութա, զի
հօտն աւանդեալ քեզ գազանա-
կուր է. բանական ոչխարքն փողո-
տեալ, անբիծ գառինքն 'ի գայլոցն
կեղեքեալ. այգին վայելուչ ասլա-
կանեալ 'ի դազանէն. անդն քա-

Զաքեր՝ անառաւամբոլ 'ի չգոյէ մշա-
 կողի . հարան ողջախոհ , անփառու-
 նակ , զփեսայն ոչ ունելով պսակ .
 կողոպտեալ ողջախոհութիւնն , մեր-
 կացեալ ոսկեհուռն զարդ , քա-
 ռամանեակ սրատուիրանին ոչ է ըզ-
 պարանոցաւն . գինդն կարկեհան
 ընդ սարդիոն յեռեալ՝ ոչ զունկն
 զարդարէ . ապարանջանք բարեգոր-
 ծութեանն չէ 'ի ձեռին . զտաշխին
 ծրարս ոչ ունի ընդ ստեամբքն :
 Այլ արի էջ վաղվաղակի հովիւդ
 քաջ , զի մի տուժեացես զհօտն .
 փութա աշխատել մշակդ 'ի ցանկ
 արգել այգւոյն . երագեա երկրա-
 գործդ ժիր առ 'ի խլել զփուշան :
 Ժամանեա յարդարիչդ եկեղեցա-
 կան դասու , զի պճնեացի հարս-
 նարանն : Արդ յայսոսիկ շնորհն
 վարէր 'ի ձեռին , որ ընդ այն ու-
 նէր ժամանակ զհոգաբարձութիւն
 հանուրն գիտողութիւն հանդերձ
 ժողովրդեամբն . որ 'ի հովուէն քաջ
 զրկեալ էին , 'ի խնդիր ելանէին
 հրամանաւ հեղինակին , աղերս ար-
 կանէին , աշտասուօք մաղթէին .

քանզի տեսանէին զլոյսն 'ի բացեայ
 և զինքեանս յաղջամուղջ. զբժիշկն
 հեռի, և զինքեանս ակառացեալ.
 մեկուսի զաղբեւրն, և ծարաւի զին-
 քեանս. անձեռնհաս զգանձն, և
 զինքեանս 'ի խոր աղքատութեան.
 զուրախութիւնն անջրպետեալ, և
 'ի արամութեան զանձինս :

Իսկ զի՞նչ ակառակիցն ամենայնի և
 հաղորդ վշտաց. 'ի տարակուսանս
 անկանէր, յանհնարս մտանէր, երկ-
 բայութեամբ զառածանէր, յեր-
 կուս կայր 'ի վերայ շաւղաց յառա-
 ջելով և նուաճելով. ընդ անտե-
 րունչ լինելն հօսին դժուարէր, և
 ընդ անասլատէն զոփէր. կարեւոր
 զբաղմացն շահել փրկութիւն՝ հա-
 մարէր, և զանդբաղութիւն անա-
 սլատին զլանալ ոչ յօժարէր : Յա-
 ռաջ կոչէր որ յոքունցն էր օգուտ,
 և յետս ընկրկէր որ անձինն էր
 տոյժք. զանընդմիջաբար խօսակցու-
 թիւնն Աստուծոյ յիշէր, որ անա-
 սլատականն էր կենցաղս ձեռնտու,
 և ոչ հայցողացն զինքն տայր. և որ
 զբաղմացն նուիրէր մաքրութեամբ

անձինս Աստուծոյ 'ի հաւատարմութիւնն յորդորէր : Քանզի գիտէր իսկ թէ քաղաքայինքն զբօսանք ժրխորեն զանապատին վճիտ տեսութիւնս . և բազմահոսանքն բանք ըզլուութեանն եղծանէ օրէնս : ԶՊաւղոսին ապա կրէր զկիրօս, Ելանել 'ի մարմնոյ աստի և մտանել առ Աստուած փափագեմ, և մնալ աստէն կարեւոր եւս վասն ձեր : Եւ ոչ այս միայն, այլ և յանսաստութեանն իրէ երկուցեալ զհնազանդութեանն սատուէր օրէնս . քանզի հարկ որ վերակացուն էր՝ բռնագատէր, անհրաժեշտ ցուցեալ զհրամանն . այլ և որ յանձնառութիւնն նախկին հովուութեանն հարկաւորապէս յայնոսիկ ձգէր : Վասն որոյ թէ և յերկրորդ կամաց, տայր զանձն խնդրողացն . խաղաղական և սիրալիր համբուրիւ ընդ արտասուաց յորդահոսանաց՝ ողջոյն եղբարցն տուեալ՝ հրաժարէր 'ի նոցանէ, և յուղի անկեալ հասանէր անդ :

Անդանօր էր տեսանել անբերելի խնդութեամբ լցեալ զժողովուրդն .

ընդ առաջ բազում պատուով ելա-
 նէին քահանայականն խումբք յո-
 լովախուռն ժողովրդովք, մեծամե-
 ծօք միանգամայն և ռամկօք, զհո-
 վին քաջ տեսանելով յայցելու-
 թիւն եկեալ հօտին : Իսկ ոչ դա-
 տարկութեամբ տայր զանձն նո-
 ցա, այլ զբազմապատիկ իմաստու-
 թեանն 'ի վար արկեալ զբան եր-
 կնային մշակութեանն լինէր սատար
 անդանդաղ 'ի գիշերի և 'ի տուրն-
 ջեան, զաստուածախօս վարդապե-
 տութեանն սերմանա 'ի բանական
 յանդն սերմանէր, զպահպանու-
 թեան օրէնս ինամով ուսուցանէր,
 եթէ ո՞րպէս 'ի վնասակարն տալոյ,
 և հատաքաղ թռչնոյն, և հեղձա-
 կանն փշոյ, անվրէպ զսերմանն
 ապրեցուսցեն : Ի վերայ հասանէր
 ամենայնի ժամու և տարաժամու,
 յանդիմանէր ամենայն երկայնամու-
 թեամբ և վարդապետութեամբ .
 քանզի յուշ նմա մարգարէականն
 լինէր բարբառ . Որդի մարդոյ, գէտ
 կացուցի զքեզ 'ի վերայ տանդ Իս-
 րայելի . եթէ տեսանիցես զսուրն

եկեալ և ոչ ազդ առնիցես փողով,
 և եկեալ սուրն գտանիցէ զոք ան-
 պատրաստ, նա յանօրէնութեան
 իւրում մեռցի և զարիւն նորա 'ի
 ձեռաց քոց խնդրեցից: Եւ դար-
 ձեալ. Եթէ հովիւք Իսրայելի լուա-
 րուք, այսպէս ասէ տէր. միթէ հո-
 վիւք զանձինս արածե՞ն և ոչ զոչ-
 խարս. քանզի զկաթն ուտէք և
 զսարն զգենուք և զգէրսն զենուք.
 և զբեկեալն ոչ պատէք, և զհիւանդն
 ոչ ողջացուցանէք. ահաւասիկ ես
 'ի վերայ ձեր հովիւք Իսրայելի, և
 դատեցայց ոչխար առ ոչխարի, և
 խոյ ընդ խոյի, և գառն ընդ գա-
 ռին: Յիշէր և զհիմանն եկեղեցւոյ
 որ առաջին զհովուութեանն 'ի ճրջ-
 մարիտ հովուապետէն ընկալաւ ըզ-
 քան, որում և յանձն իսկ արար
 արածել զհօտն. այն զոր գրէր առ
 հովուակիցսն. Արթուն լերուք և
 սկեցէք. զի ոսոխն ձեր սատանայ
 իբրեւ զառեւծ գոչէ, շրջի և խըն-
 դրէ թէ զո՞ կլանիցէ: Որում 'ի գիմի
 հարկանիջիք հաստատեալք հաւա-
 տովք. Արածեցէք որ 'ի ձեզ հօտդ

է Աստուծոյ, մի իբրեւ ակամայ,
այլ կամաւ ըստ Աստուծոյ. մի իբ-
րեւ տիրելով վիճակաց, այլ լինել
օրինակ հօտին, զի յերեւել հո-
վուապետին ընդունիցիք զանթա-
ռամ փառաց պսակն: Ո՞չ ընարու-
թեան սիւնն եկեղեցւոյ՝ քարոզն
ճշմարտութեան աւանդէր հովուաց
խրատ. Զգոյշ լինիցիք, ասէ, ան-
ձանց և ամենայն հօտիդ, յորում եդ
զձեզ հոգին սուրբ տեսուչ և վե-
րակացու. քանզի գիտեմ թէ յետ
խմոյ ելանելոյ յաշխարհէ գայցեն
գայլք յափշտակողք որ ոչ խնայեա-
ցեն հօտիդ, և ՚ի ձէնջ յարիցեն
արք՝ որք խօսիցին թիւրս ձգել զա-
շակերտան զկնի իւրեանց: Զի՞նչ և
հովուացն հովուապետ Յիսուս,
Որ ոչ մտանէ ընդ դուռն ՚ի գաւիթ
ոչխարաց, նա գող է և աւազակ.
Իսկ որ մտանէ ընդ դուռն, հովիւ
է ոչխարաց:

Ժ. Զայստիկ և առաւել քան
զայս գիտելով երջանիկ հայրս և
վարդապետ զգուշանայր ամենայ.

նիւ 'ի պահպանութիւն հօտին բա-
 զում փութով և վաստակօք . քաջ
 այսոցիկ հովուաց ջանայր զինքն
 նման կացուցանել՝ դնելով զանձն
 'ի վերայ հօտին . երբեմն հասարակ
 օրէն վարդապետէր , և երբեմն ա-
 ռանձին ընդ իւրաքանչիւրոն խօսէր .
 բազմահմուտ ճարտարութեամբ՝
 ըստ որում պէտքն պահանջէր՝ զիւ-
 րաքանչիւր ոք որսայր . զոմանս սաս-
 տիւ յանդիմանէր , և զկէսս մեղ-
 մով խրատէր . զայլս ողորանօք
 դարձուցանէր , և զկէսս ահարկու
 դիմօք նուաճէր . որք ապերասանք
 և ընդվզեալք էին , գեհեներն այր-
 մամբ և տապարին հատմամբն կա-
 սէր . և որ դիւրալուրքն էին արքայ-
 ութեանն , յանբուժելի ցաւս էին
 ծնդեալք՝ արտաքին խարանաւ կրտ-
 րէր : Եւ որք զօրութեանն բուռն
 հարեալք՝ հանգստեամբ գրախտին
 հրճուեցուցանէր . որք սովորու-
 թեան չարեաց անլուծիւ հանգու-
 ցիւք կապեալք , անքուն որդանց
 խածանող ժանեօքն՝ խզէր . և որք
 'ի բարիս կրթեալ՝ 'ի հաւատոց հօրն

գոգ դրգէր . որք յարութեան յուսով զօրացեալք էին՝ հաստատէր . և որք յայնոսիկ հիւանդ , ողջացուցիչ բանիւք բժշկէր :

Եւ ամենայն ուրեք ընդդիմօք ըզներհական քակտէր . անաչառութեամբ յանդիմանէր , ոչ առնոյր ական 'ի հզօրէ , և յաղքատս ոչ խնայէր . ոչ բռնաւորի երկեւղ նուաճէր , և ոչ տկարութեան տայր համարձակել , այլ ստուգութեամբ առ ամենեւին վարիւր . նպատակ առաջի աչաց միշտ ունելով որով և իցէ օրինակաւ զչահելն մեղմով և կամ խստութեամբ . որով և զամենեւեան ուռկանէր 'ի քարոզս աւետարանին : Ո՞րք եղեռնագործ լսելով զբան նորա , ոչ յատելութիւն վաղվաղակի ցրտութեան իւրոց գայր չարեացն : Ո՞ր հպարտ և ամբարտաւան , և 'ի լուրն հանճարեղն նորա բանի՝ խոնարհ և նուաաստ զինքն ոչ ցուցանէր : Ո՞րք արար և լկաի , և ոչ զողջախոհութեանն ողջունէր զվարս : Ո՞րք բարկացող , և զցասմանն ոչ չիջուցանէր զթոյնս .

ո՞ր ատելութեան ծառայ չարի , և 'ի
 սիրոյն ոչ փոխէր օրէնս . ո՞ր ու-
 վայնամուռութեան ներքոյ անկեալ ,
 և պարկեշտութեամբ ոչ կրօնաւո-
 րէր . ո՞ր արբեցութեամբ գողով յի-
 մարեալ , և ոչ ջրմագութեամբն խո-
 հեմանայր . ո՞ր յաջաղանացն հա-
 րեալ նետիւ , և բարեմտութեամբ
 զինքն ոչ բժշկէր . ո՞ր զնախանձու-
 ընկալեալ զսերմն , և ոչ յարգանօք
 ընկերին հրճուէր . ո՞ր ստութեամբ
 սրով խոցոտեալ , և ճշմարտու-
 թեանն ոչ լինէր ընտրող . ո՞ր ագա-
 հութեանն ախտիւ ըմբռնեալ , և
 ոչ սփռէր ի տայր աղքատաց . ո՞ր
 հայհոյութեանն լծով կապեալ , և
 ոչ արձակէր բարեբանութեամբն .
 ո՞ր չարանուագութեամբն գահավի-
 ժեալ , և ոչ յառնէր 'ի կործանմա-
 նէն . ո՞ր անգթութեամբ պարաւան-
 դեալ , և ոչ լուծանէր 'ի յախտա-
 կցութիւն . ո՞ր ընկերին դատմամբ
 ըմբռնեալ , և ոչ արդեւք զանձն դա-
 տապարտէր . ո՞ր մարդահաճ ախտիւ
 գլորեալ և ոչ զայն 'ի տեառնն վե-
 րաբերէր . ո՞ր ծուլութեանն կրիւք

վատթարեալ, և ոչ արւութեամբ
 զանձն զարդարէր. ո՞ր խղճիւ մտացն
 խարեալ, և ոչ 'ի բաց զայնոսիկ
 գնէր. ո՞ր ոք զրկող և յափշտակող,
 և ոչ չորեքկին զայն հատուցանէր.
 ո՞ր ոք սատակիչ գողութեամբ կե-
 ցեալ, և ոչ վատտակով շատանայր
 ձեռին. ո՞ր ոք երգմամբ չարաչար
 վարեալ, և ոչ փափագմամբ բերէր
 զլուտանս. ո՞ր ոք նենգութեան խոր-
 հըրդով վառեալ, և ոչ զայն սիրովն
 շիջուցանէր: Ո՞վ զկեղծեաց տըն-
 կեալ զարմատն, և ոչ սլարզու-
 թեամբ գօսացուցանէր. ո՞ր զթշնա-
 մանաց ալեղն լարեալ, և ոչ խոր-
 տակէր զայն վաղվաղակի. ո՞ր զգլորդ-
 ուութեանն սրեալ նիզակ, և ոչ ըզ-
 քարի զնա հարկանէր. ո՞ր ոք զօխու-
 թեանն դարմանէր ճճի, և ոչ սատո-
 կութեան սովով սատակէր: Այս-
 պէս հուր էր կիզանող՝ աստուածա-
 բուղի շնորհացն բան տխտից ամե-
 նայնի. սուր էր հատանող 'ի վեր
 երեւեալ չարին՝ յարմատոց, ջուր
 էր ողողիչ զկեղտ հնութեան չարին
 արկածից:

ԺԱ. Մի՛ ի բաց ընկեցիկ աստա-
 նօր, և որ յիշատակին է արժանաւոր,
 լիցի : Քանզի ըստ Թագաւորական
 հզօր հրամանի եհաս ժամանեւ սըր-
 բոյս յարքայանիստ քաղաքն Կոս-
 տանդնուպօլիս : Եւ զի նախ իմաս-
 տութեանն և առաքինութեանն
 հասեալ համբաւ 'ի լսելիս ինքնա-
 կալին և պատրիարքին, յորով սլա-
 տուոյ և մեծարանաց 'ի նոցանէ լի-
 նէր ընդունակ . նա և ըստ բնաւոր
 նոցին իմաստասիրութեան, և յար-
 գանաց հանճարոյ 'ի քննութեանն՝
 բանս արկանէին զաստուածային 'ի
 մէջ առեալ կտակարանաց զ'ի նոսա
 զանխուլ և դժուարաճառ բանս ա-
 ռաջի արկանէին . և զի յոքունց ի-
 մաստասիրաց էին ժողովք, ամենե-
 քեան 'ի մի վայր գումարէին և ըստ
 սեփհական իշխանութեան զհարցա-
 կանսն ինքեանց առնէին, 'ի նմանէ
 զըւծմունսն պահանջեալ : Եւ էր
 տեսանել իբր զաղաւնի 'ի մէջ բազ-
 մաց բազէից խուճասլեալ գորով .
 երկեւղ իմն զառաջինն ըստ ատենին

ահարկութեան բերեալ . սակայն 'ի
 հոգւոյն շնորհ խրախուսեալ յա-
 ռաջ մատուցեալ իմաստայեղց հան-
 ճարով և հեզութեամբ առ պատաս-
 խանիան՝ այնքան հաւանական տը-
 ւեալ , որ և անակնկալն էր 'ի նոցա-
 նէ . մինչեւ հիացմամբ պակնուլ 'ի
 զարմացմանցն , եւս ընդ միայնակն
 այլաբարբառ և տարաշխարհիկ գո-
 լով 'ի մէջ այնքան աթոռակալ ի-
 մաստասիրաց . և գովական բանս 'ի
 բարբառ իւրեանց առ ինքեանս
 հանրապէս նմա շնորհեցին . Ոչ որ-
 պէս լուաք միայն , ասեն , այլ գե-
 րագոյն եւս սեսաք : Իշխանութիւն
 ապա հարցման առեալ , գրով ըզ-
 հարցականոն աւանդէր . և 'ի բա-
 զում աւուրս հռետորացն 'ի մի
 վայր գումարեալ խոկմամբ և ա-
 ռանձինն , էր ինչ զոր պատասխանե-
 ցին , և յոլովք այն յորս պարտե-
 ցան : Եւ այսպէս զարմանալի 'ի մի-
 ջի նոցա երեւեալ , բազում պա-
 տուով և ձրիւք 'ի թագաւորէն և 'ի
 պատրիարգէն անդրէն դառնայր :

Եւ զանց զբազում արարեալ

օթեւանօք 'ի սեպհականն ժա-
մանէր գաւառ , առ Թագաւորն
և կաթողիկոսն մեծաւ զհանդի-
պումն արարեալ խնդութեամբ , և
զսովորականն 'ի վար արկեալ վար-
դապետական բանն , խրատէր և ու-
սուցանէր , յանդիմանէր և սաս-
տէր , մխիթարէր և ողորբէր . և 'ի
տօնան մեծահռչակ և 'ի ժողովան՝
զիշխանան և որք ընդ իշխանութեամբ
զառաջնորդան և որք ընդ ձեռամբ
անյաջադապէս զամենեւեան խնա-
մարկելով :

Այլ ոչ զանց առնելի և զներ-
հական պարտ վարկանիմ . զի և ոչ
նուազ 'ի բարեպաշտութեանն ցոյց
որ բարւոքն խորհին , և այս իմանի
ըստ այնմ , եթէ Յաշխարհի աստ նե-
ղսւթիւն ունիցիք , և թէ Ջիս հա-
լածեցին , ապա և զձեզ հալածեա-
ցեն . և թէ , Ջբանն իմ պահեցին ,
ապա և զձերն պահեացեն , և թէ ,
Աշխարհ զձեզ ատեայ , գիտասջիք
զի նախ զիս ատեաց . Ջի եթէ զտա-
նուսերն բէրջեբուղ , բարեկամքն
զինչ : Վարդապետն՝ սամարացի և

գիւահար , զինչ և աշակերտքն .
 տէրն՝ Յովսէփայ որդի , և ոչ Աստու-
 ծոյ , ըստ շաբաթուն լուծման ծա-
 ռայքն իմ համարեացին լինել ընդ-
 ունակ : Քանզի թէ և բարեբարոյքն
 էին և հեղք , և ուղղութեանցն հե-
 տեւողք , մեծարէին և պատուէին .
 իսկ որք ծոյլքն էին և վատք և ՚ի հեշ-
 տութեանցն ՚ի վայր քարշեալք ,
 առարկու իմն յառնէին : Քանզի
 զբարեձեւութեանցն տեսեալ հան-
 դէս , ընդ իմաստայեղց բանս հան-
 ճարոյ՝ ոմանց յաչաղանքն զօրա-
 նային ըստ ՚ի բացեայ ինքեանց լի-
 նելոյն . քանզի բնաւորեալ է ախտ
 նախանձու առ պատուակիցս և
 համարուեստս միշտ բուսանել , ըստ
 որում որոմն յատուկ ցորենոյ : Իսկ
 կիսոցն բանականքն կսկծելի հա-
 րուածք լինէին ըստ խղիւսայթեալ վի-
 րացն մեղաց . մանաւանդ թէ յորս
 գտանէր երկիր արգաւանդ մշակն
 որոմնացան , զիւրն սերմանէր սերմ
 ատելութեան . և իբր զօրու՝ նոքօք
 յառնէր նմին ախոյեան : Զճշմար-
 տութեանն քարող և խոստովանող

և զհամագոյութեանն դաւանող
ըստ հին և նոր կտակարանաց և սրբոց
հարցն աւանդից 'ի հերձուածոյ
կարծիս դատէին . և զանճառ
Բանին ընդ մարմնոյ միաւորութեանն
գերագոյն և հրաշափառ նոր խառնմանն , և մի Որդի և տէր
յերկուց բնութեանց լինելոյ բացայայտող
և հրատարակիչ և յամենայն եկեղեցիս
ուսուցիչ , իբր զերկաբնակ հայհոյէին . և որ
առաքելական աւանդից և հետեւողաց
նոցին հետեւող եկեղեցական բարեզարդ
կարգօք և աստիճանօք , իբր այլադանդ
թշնամանէին :

Այլ որպէս ցուցաւ սկզբնաշարին
էր այս պատերազմ որ ընդ ամենայն
սուրբս մաքառի , թերեւս առ լուտանացն
չգործելոյ 'ի վհառութիւնս կործանեացէ .
իսկ քաջավարժն 'ի փորձութիւնս
անսպարտելի մնայր յայսոսիկ
իբրեւ ըզվէմ անշարժելի 'ի յափն
ծովու , որ յարակոծ ալեացն
դիտմանց միշտ հարկանիցի
անյողդողդ կայանաւորեալ .
այսպէս և անդրդուելի

վէմա եկեղեցւոյ 'ի բիւրապատիկ
հայհոյական կոհակաց իբր զվմաս-
տութեանն տուն մնայր անշարժե-
լի, գիտելով զկռուակիցն և զօրի-
նակ յաղթահարութեանն : Ասան
որոյ կայր համբերութեամբ և տե-
ւեր ժուժկալութեամբ ամենայնի
'ի վերայ եկելոց փորձութեանցն,
ոչ անգիտացեալ զպտուղն զոր կը-
թեր 'ի նմանէ զլուսաւորութիւն
իշխանականին և զքաղցրութիւն
ճաշակաց աստուածային սիրոյն :
Քանզի բնաւորեալ է ոգի՝ ըստ ո-
րում ոսկի 'ի հրահալելիս մաքրի՝
'ի փորձութեանցն պայծառանալ-
որ և ճեմականաց եղեւ բաղձալի,
Զեւս ասելով տեղասցի 'ի մեզ փոր-
ձութիւն :

ԺԲ. Այսոքիկ քահանայապե-
տին մեծի հանդէս, այս յառաջագի-
մութիւն և եւս քան զսոյն յոր ան-
կարանայ բանս ձգտիլ իբր 'ի գերա-
գոյնս ճառելեաց : Իսկ որ զկնիս,
զինչ : Դանդաղի յառաջատումն
բանս, 'ի կրկնակի վերայ կացեալ

չաւղաց , ոմն ձգէ , և միւսն ընկրկէ .
 ոմն ըստ բանիս ընթացից կարգի
 խիղախէ , և ոմն 'ի թշուառութիւն
 բնականապէս խուսափէ : քանզի
 բնութեանս հարկ պահանջէ և նա
 խախորհեալն անվրէպ ուղի յինքն
 ձգէ . մանաւանդ թէ յոքնամանա-
 կեայ բաղձանացն ընուն իղձք , որ և
 յարն աղաղակէր ընդ որս հետե-
 ւէրն . ե՛րբ եկից երեւեցայց երե-
 սացդ Աստուծոյ , և ճանկայ և փա-
 փագէ անձն իմ 'ի գաւիթս քո , և
 ճանկամ ելանել 'ի մարմնոյ աստի
 և մտանել առ Աստուած . և Որ
 եմք ընդ յարկաւս ընդ այսուիկ ,
 տաղտկամք ծանրացեալք . քանզի
 զբնակութիւնս երկնից փափագիմք
 զգե՛նուլ . քանզի ոչ գիտեմք զերե-
 ւելիսս , այլ զաներեւոյթսն . զի
 առժամանակեայ սա , և նա մշտնջե-
 նաւոր :

Արդ եհաս որում ցանկայրն ,
 ժամանեաց՝ որում փափագէրն , 'ի
 բաց դնելով ըղձիցն հանդիպել .
 քանզի ոչ անգիտանայր զառաջա-
 կայ կիտին կատարումն ըստ աս-

տուածային առ նա յայտնու-
թեանն . որպէս թէ ասել , Զքն-
թացան կատարեցեր , զհաւատան
պահեցեր , զթշնամին ընկրկեցեր ,
զյաղթութեան նշան կանգնեցեր .
արդ երագեա 'ի պսակն , ժամա-
նեա 'ի հանգիստն , փութա 'ի բրա-
բիոնն , ընկալ զյաղթանակն , ընդ-
դրկեա զմրցանակն : Այսմիկ իրա-
գէտ եղեալ անբերեւի ընոյր խնդու-
թեամբ , և զգեստաւորեալ խոր-
հրդական զգեստով՝ զփրկագործն
մատուցանէր պատարագ և հաղոր-
դեալ կենարար և մեղսաքաւիչ
խորհրդոյն , յորմէ և ոչ երբեք 'ի
բաց եկաց , մեծ հաւատով և բա-
զում յուսով հանդերձ սիրով և
արտասուօք :

Յեա այնորիկ ապա յախտ ինչ
անկանէր հարկաւոր կրից աղցաւոր
քնութեանս . յառաջ կոչէր զեղ-
բարսն , զնախաքարողսն սակաւուք
երկրորդէր , զխրատականս և զյոր-
դորականսն սիրեւի որդւոցն աւան-
դէր , անփոխադրեւի 'ի նոյն մնալ
հաստատէր . Սուրբ եմ յարենէ ,

ասելով, ձեր ամենեցուն, զի ոչ
խորշեցայ 'ի պատմելոյ ձեզ զամե-
նայն կամս Աստուծոյ . և արդ-
յանձն առնեմ զձեզ Աստուծոյ և
բանի շնորհաց նորա . զամենայն
ձեզ աւանդեալ աստուածային պա-
տուիրանացն զգուշութեամբ պա-
հեցեք, մշակ առանց ամսթոյ լինե-
լոյ, և զհողս հողոյ տուք աղօթից
յուզարկաւորութեամբ : Եւ ինքն
զակն 'ի վեր կարկառեալ՝ յորմէ ոչ
երբեք խոնարհեալ ըստ ասելոյն,
Աչք իմ յամենայն ժամ առ տէր
են . յոգոց հանեալ արտասուալից
խնդութեամբ՝ 'ի Ձեռս քո, ասէր,
Յիսուս աւանդեմ զհոգի իմ . ըն-
կալ զհոգի քոյոյս 'Ներսեսի : Եւ
խակոյն փչէր զմաքրական հոգին
զուարթ դիմօք, առ հարս իւր յա-
ւելեալ, կենաց 'ի կեանս փոփոխ-
մամբ :

Մեծ յաւելուած անդրանկաց
այսօր ընկալեալ եկեղեցի, այնքան
յաճումն առաւելեալ, որքան 'ի
խոնարհ աստ նուաղեալ : Քանզի
ձգեցին յինքեանս սուրբքն զսուրբն .

արդարքն զարդարն , մարդարէքն
 զնախաձայնութեանցն մեկնիչ . ա-
 ռաքեալքն զանճառ խորհրդոցն
 յայտնիչ . աւետարանիչքն զաւե-
 տարանին քարոզ . քահանայա-
 պետքն զքահանայագործօղն . քա-
 հանայքն զմաքրիչն . հովիւքն՝ զհո-
 վուակիցն . եպիսկոպոսքն՝ զայցե-
 լուն . վկայքն զնմանօրինակն . նա-
 հատակքն՝ զճգնօղն , միանձուռնքն՝
 զանապատականն . հանգիսաւորքն՝
 զժուժկալն . կուսանքն՝ զանախտն .
 և միանգամայն վերինքն՝ զի ստո-
 րուատ երկնայինն :

Իսկ 'ի խոնարհ տառ , զի՞նչ : Ան-
 բերելի սուգ միանգամայն որոց 'ի
 նմանէն մնացեալ սփռեալ բեմա-
 կանաց և ստորակայից , և համօրէն
 ժողովրդոց . զի Մովսէս 'ի լերինն
 թաղի . և Յեսու չէ 'ի միջի , որ
 զորդիան նորոյս Իսրայելի յորդա-
 հոսան անցուցանելով ուղիսս յեր-
 կիրն ածէ կաթին և մեղու բլխիչ
 պարգեւաց : Եղևա հրեղէն վերանայ
 կառօք , և Եղիսէ ոչ աղաղակէ զկնի
 զապացոյց առեալ մեռելութեան ,

որով զյորձանուտն բաժանէ ընդ-
 հարմամբ, զանալոցագոյն բերմունք
 կենցաղոյս : Դաւիթ առ հարս յա-
 ւելու . և Սաղովմոն ոչ 'ի պատրաս-
 տեալ ոսկւոյն Վեփաղեայ զաս-
 տուածաբնակն յարուցանէ կաղ-
 մած սաճարի : Պաւղոս անփոփի, և
 Տիմոթէոս ոչ զաւետարանին յա-
 ջորդէ քարոզ, և այսր աղագաւ
 թախիծ : Զի մինչ հարսն յառա-
 գաստի, փեսայն 'ի դամբարան հրա-
 ւիրի . տակաւին մանկունք 'ի խրա-
 խուլթեանն, ողբերգական ժամա-
 նեաց կոչումն : Այգին 'ի ձեռանէ
 տեառն տնկեալ, գարնանաբեր սա-
 ղարթիւք պճնեալ, 'ի բարձունս
 զբարունակսն արձակեալ, անմա-
 հուլթեանն ծաղկաւ քաջաշնչեալ և
 ողկուղիւք բազմապատկօք վայելչա-
 ցեալ՝ յանկարծօրէն ամպահարեալ
 անփառունակ տգեղանայր : Անդն
 քաջաբեր 'ի մշակէն ժիր երկրա-
 գործեալ, աստուածախօս վարդա-
 պետուլթեան ցօղով զուարճացեալ .
 և չեւ եւս տիրապէս տտոքացեալ
 խիւսոյ սերմանն՝ խորշակաւ մահուն

հարեալ, սին և ազազուն քաջաբե-
րի փոխան եղեալ: Ոչխարքն բանա-
ւորք երկուորածինք և լուսցեալք
որք 'ի շուշանս ճարակեալք յա-
րօտս կենդանիս և 'ի գալար վայրս
անեալք, զանցեալք զմահացուաւն
և յապրեցուցանողն առաջնոր-
դեալք, 'ի հարկանել հովուապե-
տին ցրուեցան, ըստ մարդարէին,
եբրեւ զոչխարս որոց ոչ իցէ հովիւ:

Տխուր աստանօր եկեղեցւոյ ցու-
ցանիւր հանդէս. զի որ զբազմա-
ժողովան հրաշացուցանէր փրկական
տնօրէնութեան մարդացելոյն վասն
մեր տօնական զյիշատակն, որով
'ի նոյն պատկեր փառաց 'ի փառս
նորոգեալ վերօտին արծարծմամբ
փրկականացն, զի ոչ 'ի միջի նոցա
որ այնոցիկ այր գտանէր յարդա-
րիչ: Ոչ և որով որդիքն սիրելի ե-
կեղեցւոյ արգասիւք հանդիսաւո-
րացն, որք զանձինս իւրեանց ե-
տուն 'ի մահ, ընդ որ 'ի վերայ նո-
ցայն մեռաւ և յարեաւ՝ զինքեանս
կերպարանէին առաքինութեան
հիւսիցն յեռմամբ, զի վկայակիցն

կենդանի ոչ ըղձակերտ տեսողացն
 զպսակաւորացն հրաշացուցանէր
 զյիշատակս : Նա և որ առաջնոյ
 լրումն ուխտին մեծն և սխրալի մե-
 ղոյ փրկութեան խորհուրդ փրկա-
 գործ կրից երկրորդն Ադամայ առ
 մեզ զեկուցումն , որ ինքն զհաւա-
 ւով հպեալան ընդունի և բնակէ ան-
 մահն առնելով կենաց ժառան-
 գորդ զպատուողն՝ և մերձաւոր և
 առ ամենեւեան նորին զօրութեան
 և փրկութեանն հրապարակող , քա-
 հանայագործող և խորհրդածու ոչ
 ունելով , որով 'ի խորհուրդ վասն
 որոց բաշխէրն՝ գային , թերեւս ոչ
 զվերիպումն հեշտեալ ընդունակացն
 բերէր :

Զի՞նչ եւս զհետեւեւոցն և որք վե-
 հերոտքն են ոք ասիցէ զտուգանս
 յայնպիսւոյ ընդոստուցիչ և կսկծո-
 ղական խթանէ իմաստայեղձն պա-
 կասեալ բանից . որովք սարսափելի
 յիշատակաւ տապարին հատման և
 հրածախն դատման զարթուցանէր
 զթմրեալան յերկրաւոր սիրոյ 'ի ըզ-
 մայլումն աստուածային խառնեալ

Խմաստութեանն խառնարանի : Եւ
 կամ զպնդակազմիցն և զառաքի-
 նեաց եթէ յորքանեաց արքայու-
 թեանն սիրով յառաջատուութե-
 նէ նուազեցին լաւագունիցն ընտ-
 րողութեանց՝ 'ի նորա բացակայիլ
 յորդորական բանից : Ո՛ւր և բազ-
 մայանցիցն , և որ 'ի խորս ըմբռնեալ
 չարեաց դիցի հառաչ , զվերականգ-
 նողն և զյարուցիչն 'ի գլորմանէ
 չունելով մեղաց և զառաջնորդն
 անմոլար 'ի շաւիղս արդարութեան :
 Թողում և զհայրն որբոց և զայցե-
 լուն այրեաց , և զընդ ամենայնի ա-
 մենայն եղեալն գթածօրէն , զի զա-
 մենեան շահեսցի . ո՛չ ապա պատ-
 կան սգոյն տարածումն : Այլ եթէ
 և այս այսպէս , սակայն զօրինաւոր
 գործ վճարէին , սաղմոսիւք և քա-
 հանայական օրհնութեամբ 'ի հան-
 գիստ յուղարկէին , զԵրրորդու-
 թեանն անձնականօք մաքրութեամբ
 տաճարացեալն 'ի տաճարին տեառն
 մեծափառ պատուով 'ի դամբարանի
 դնէին , զսուրբն 'ի սրբարան սրբոց
 հանգուցանէին . և զյիշատակն ամ

յամէ յեօթներորդուն ամսեանն ըստ հռոմէականին 'ի չորեքտասանն օր աւանդէին :

Եւ արդ եկայք ինձ մերձ կացեք 'ի գովութիւն ամենայն սպասաւորք բեմբին , միանգամայն և ստորակայք , 'ի կշիռ զօրութեան ըստ յարմարն սլառչաճից ամենեքեան վերապատուեցեք , ոչ զինորա յաւելուած սպատուոյ առնիցեք , քան զի ո՞ր առաւելութիւն փառաց նորա յայսմանէ , որ բոլորովին զամենայն արհամարհեաց զմարդկան փառս . այլ զի զանձինս բարեգործիցեք 'ի նախանձ առաքինութեան յորդորելով . որք մեծի խորհրդոյն էք քահանայագործողք , մաքրագունից զարդ՝ զքահանայասլետն . սարկաւագունքն՝ զշնորհաբաշխն , դպիրք՝ զնուիրիչն , ժառանգորդք զժառանգատուն : Արօնաւորք զկրօնիցն յարդարիչ . միանձունք՝ զանապատաւորն . ուխտաւորք զուխտիցն աւանդողն . իշխանք զօրէնսն . որք ընդ իշխանութեամբ , զհնազանդութիւնն : Դատաւորք զերաւունս .

դատեցեալք՝ զուղղութիւնն . մե-
ծատունք՝ զսանձսն . աղքատք՝ ըզ-
համբերութիւնն . փարթամք զմա-
տակարարն . տնանկք՝ զժուժկալու-
թիւնն . բարեգործք զյորդորիչն .
եղեռնագործք զնահանջիչն . ճշմա-
րիտք՝ զաւանդիչն . սուտք՝ զարձա-
նացուցիչն . ամբարտաւանք՝ զխո-
նարհեցուցիչն . չափաւորք՝ զբարձ-
րացուցիչն . կեղծաւորք՝ զսլարզու-
թիւնն . պարզք զմիատեսակարարն .
ստահակք՝ զկա՝ . . . հնազանդք ըզ-
հաւանութիւնն . ծոյլք՝ զարիացու-
ցիչն . փոյթք զպնդութիւնն . սըրտ-
մտողք զհանդարտութիւնն . հեզք՝
զխաղաղարարն . խռովարարք զհաշ-
տութիւնն . խաղաղարարք՝ զան-
պատերազմականն . վաւաշոտք՝ զող-
ջախոհութիւնն . ողջախոհք ըզ-
պահպանութիւնն . ատեցողք զսի-
րելութիւնն . սիրողք՝ զնմանօրի-
նակն . որովայնամոլք զսլարկեշտու-
թիւնն . պարկեշտք զձօնիչն . յա-
չաղկոտք զբարեմտութիւնն . ան-

* Յօրինական աստ է զկնի թերատ գտանին
բառք ինչ :

նախանձք՝ զհաւասարաչափն . հեշ-
 տասէրք զընդոստուցիչն . պնդա-
 կազմք զունակութիւնն . հաստա-
 տունք զանշարժութիւնն . յող-
 դողք զկազդուրեցուցիչն . ան-
 կեալք , զյարուցիչն . կայունք ըզ-
 հաստատութիւնն . մոլորեալք՝ ըզ-
 դարձուցիչն . անստերիւրք , զնոյնու-
 թիւնն . մաքուրք՝ զսրբութիւնն . ախ-
 տաժէտք զառողջութիւնն . կոյսք ,
 զանախտութիւնն . ամրացեալք՝ ըզ-
 չափն . մեղաւորք զարդարացուցիչն .
 որք յարդարութեան՝ զպսակիչն .
 զյուսոյն հաստատութիւն , որք
 յուսահատք էք . և զկայումն , որք
 յաներկբայութեանն . որք , ըզ-
 հայրն . և այրիք զվերակացուն . ման-
 կունք զդաստիարակն . և տղայք
 զսնուցիչն . երիտասարդք զկապն .
 ծերք զհամեստութիւնն . աշա-
 կերտք զվարդապետն . վարդապետք
 զկատարելագործն . իմաստունք ըզ-
 խոհեմն . և հանճարեղք՝ զհմտա-
 ցուցիչն . արք՝ զբարեպաշտու-
 թիւնն . և կանայք զցածութիւնն .
 և բոլորովին ամենեքին , զամենայնն
 ընդ ամենայնի եղեալն :

ԺԳ . Ներսէս մարդ երկնային ,
 և հրեշտակ երկրային , 'ի մարմնի
 խոնարհութեանն աղցաւոր վիճա-
 կեալ կրից , զբարեբաստից և զեր-
 ջանկաց 'ի միշտ բարեաց զմաքրու-
 թիւն անախտութեանն ըստ անկա-
 րօտն բնութեան , գեր 'ի վերոյ
 յոքունց հոմասեռից տալաւորեալ
 բերէր : Դրախտ աստուածատունի ,
 յոքնազան առաքինութեանցն տըն-
 կօք զուարճացեալ , զբազմատեսակ
 ծաղկանց և սլաղոց , հոտոց և համոց
 որակութիւնս անձնականս , և ընդ-
 դիմակն մասանց մշակին երկնաւոր
 հասուցանէր զարդիւնս շահեկա-
 նութեան : Ներսէս աղբիւր յոր-
 դահոսան 'ի տանէ տեառն բղխեալ .
 զվիճակեալ տեառն շնորհի զեկե-
 ղեցւոյ բանաւոր տունկս քառա-
 բաժ լիտակօք հանրապէս արբուցա-
 նել յաճումն պտղաբերութեան :
 Այլ և ըստ նախաձայն հոգերգողին
 զգնացս ուղղեալ ուղիսից 'ի քաղաքն
 աստուածային , որով և յարկք սըր-
 բեալ ասին : Ներսէս՝ քահանայ

ինքնանուէր գերագոյն ահարոնեան
 քահանայութեանն, որ ոչ անբա-
 նից արեամբ ցլուցն և նոխազաց,
 այլ անձնականօք մաքուր զենլեօք
 զքահանայութեանն ընդի պաշտօն
 'ի ներքս յանմտանելին՝ եղեալ ե-
 րեսացն հօր յանդիման, զինքեամբ
 մատուցելոցն քահանայագործէր
 զփրկութիւնն : Ներսէս՝ զօրավար
 առաքինի գումարելոց 'ի հանդիսի
 ընդդիմամարտ զօրութեանն եկե-
 ղեցւոյ մանկանց՝ մարզողական բա-
 նիւ յարուցանող զյառաջամտու-
 թիւն, ածելով և հանելով հան-
 ճարօրէն 'ի ճակատուն, զներհակն
 պարտեալ, զանձն և որք ընդ ձե-
 ոամբ ապրեցուցանէր : Ներսէս
 ըմբիշ բարեպաշտութեանն, ըստ
 օրինի մենամարտեալ յասպարիզի,
 ընդվզեալ ապստամբին, որ ոչ յան-
 գոյսն իբր թէ զօդ կոծելով զձեռս
 ածէր . այլ ճնշմամբ և հնազանդե-
 ցուցանելով իրաւ . . . զմարմին, ըզ-
 կարեւորան հարկանէր հակառակին
 զանդամս կարեւիւր խոցմամբ աղդո-
 ղական տալով զվերս :

Ներսէս, հանձարեղ նաւապետ,
 'ի ձմեռնացեալ աշխարհական ծո-
 վուս մակուկաւ իմաստութեան և
 հոգւոյն թեւօք նաւապետեալ, զե-
 կեղեցւոյ լրումն անթաց ընթացիւ
 'ի բոլորն վերայարուցմանց փորձով
 թեանցն արկածից անվրդով անցու-
 ցեալ յանքոյթն հասուցանէր նա-
 ւահանգիստ : Ներսէս, վաճառա-
 կան իմաստուն 'ի խնդիր գերաբունն
 և պատուական ելեալ մարդարտի,
 համանգամայն որ զինչ և ունէր
 մեծութիւնն և զփառս և զհեշտու-
 թիւն կենցալոյս իբր անարդ ընդ
 պատուականի, և լուծական ընդ
 որ ոչն ցնդի փոխանակեալ զմինն
 զայն, և յարաժամ ունող նոյնա-
 բար սեպհականեալ ստացուած :
 Ներսէս, ուղեգնաց զգուշաւոր 'ի
 ստերիւր և սայթաքող լպրծահաս
 և կաւակո գարշապարաց ու-
 լոցն հետոց, որ լայն և ընդարձակ
 շաւղօք յանդնդապատոյտ խորասու-
 ղեալ դժոխայինն իջուցանէ յա-
 տակս, բացադարձեալ ընդ նեղ և
 ընդ նուրբ անցս վերին ուղւոյն ան-

մուլար ճանապարհորդեալ ընդ ար-
 ձակն ժամանեաց տեղի հանգըս-
 տեան : Ներսէս , ճարտարապետ
 խոհեմ նորոյս տաճարի , լցեալ
 հոգւով իմաստութեան , քան ըզ-
 րեան լիկ յարդարիչ հինն խորանի
 զքառերանգ՝ նիւթս զարդու ար-
 քունեան ճեմարանիս զիշխանակա-
 նին առեմ մասունս՝ ընդ պատուա-
 կանն ոսկւոյ թագաւորականն տալի ,
 և մաքրեալ բանի արծաթահանգէս
 փայլման յեռեալ , այլ և ոչ բացըն-
 կեցիկ որ 'ի ժահահոտն և 'ի վառ-
 ման հրոյ նիւթոց այլայլելով 'ի յե-
 ութեան պատուականին . ըստ ո-
 ղում և որ այսորիկն էր շինիչ նշա-
 նակէր , զբոլորն հաւաքեալ 'ի միու-
 թիւն յարմարութեանն աստուա-
 ծաբնակ այս տաճարի , յորում և
 տէր 'ի սմա յայտնի ըստ հոգե-
 նուագն մատենի : Ներսէս , որսորդ
 հնարիմաց , ըստ ասողին , Առաքե-
 ցից որսորդս՝ և որսայցեն 'ի վերայ
 լերանց , և կալցուք աղուեսունս
 փոքունս՝ զասպականիչս այգեաց , որ
 և դիտէր յամենայն ուրեք 'ի լերինս

և յանապատս զանաանացեալսն 'ի
 բարեաց ամենայն զգուշութեամբ ,
 զի մի զնովաւ անց . . . : Զինու այս
 միկ վարելով որով 'ի փրկութիւն
 ապրեցելովն երեւեր , յամբարտա-
 ւանին նետաձիգ լինելով գլուխ ,
 զնոյն յարեան արբուցանելով զա-
 ւարն դարձուցանէր : Ներսէս , ոչ
 խար բանաւոր երկնաւոր հովուա-
 պետին , որ զմիովն նուազեալ 'ի
 կատարեալն [թուոյ՝ յանապատ [թու-
 ղու յերկիրս , և զմոլորեւոյն զհետ
 գնայ անգրէն դարձուցանելով 'ի
 հրճուանս մնացելոցն . զորոյ զձայն
 ճանաչէ և զհետ երթայ 'ի յօտա-
 րացն խոտորմամբ՝ ընդ նորայն մտա-
 նելով դուռն յապականիչ գողոյն
 ամրացեալ : Ներսէս , հովիւ քաջ
 բանաւոր հօտի , 'ի յարդարեւ հո-
 վուապետէն յանձնեալ , նայապէս
 զանձն 'ի վերայ դնելով հօտին զմո-
 լորեալսն դարձուցանել , զբեկեալն
 պատել , զմարմառոտն առողջացու-
 ցանելով , և զեկեղեցականն ամրա-
 ցուցանելով փարախ . քանզի գի-
 տէր ոչ միայն ընդ անձին , այլ և ընդ

Ժողովրդեանն տալ համար : Ներ-
 սէս , երկիր բերրի և արգաւանդ ,
 ընկալեալ զսերմն բարի յանիւտիւր
 սերմանողէն , զգուշանայր 'ի Թըռչ-
 նոյն 'ի խոր արկանելով , և տապոյն
 հիւթով կենդանական և միանգա-
 մայն 'ի հեղձուցիչն փշոց տայր
 զպտուղս արդիւնականս սերմանո-
 յին , ընդ միոյ հարեւր , վաթսուն և
 երեսուն : Ներսէս , մշակ աշխա-
 տեալ յանդաստանի տանուտեառն
 զկորդացեալ երկիր բանականի բնու-
 թեան արօրով բանի պատառեալ ,
 և զանտառամոլ մնասակար որոմն
 խլեալ , զբարւոյն սերմանեալ , և ոչ
 նիրհեալ 'ի քուն թանձրութեան ,
 զի մի եկեալ թշնամին զորոմն
 չարութեան սերմանեացէ 'ի վերայ ,
 այլ արթնութեամբ զգաստացեալ
 'ի պահպանութեանն անդրժեւի
 մնալ անդոյն : Ներսէս , այգե-
 գործ ժիր և արթուն , զտունկս
 յամենազօր աջոյն անկեալ տաճէր
 և դարմանէր յառողջաւ սպառնա-
 կան և կսկծեցուցիչն բանի զաւե-
 լորդս չարեացն և յոքնաբեւոյնս

չարութեան՝ զանբերս առաքինութեան զուղէշն յապաւէր և ըզպտղածինան մաքրէր . միանգամայն և ցանկով աստուածային օրինացն յապականագործ և ժանտացուցիչ գաղանէն ամրացուցանէր : Ներսէս՝ բժիշկ ճարտար անձնական հասակի լրութեանն յեկեղեցւոյ զկուրացեալն 'ի ճշմարիտ արփւոյն հայեցողութենէ լուսաւորէր , ըզկտղացեալն 'ի շաւղաց նեղ և անձուկ ճանապարհին բժշկէր , զխաղացեալն 'ի կենսունակ լրոյ աստուածային պատուիրանին բանայր , ըզհամրացեալն 'ի փառատրութենէ օրհնաբանեալն արարչի՝ արձակէր , զգօսացեալն 'ի բարեգործութեանն ձեռնաձիգո առ լաւութիւն պատրաստէր . զառ 'ի ճշմարիտն հաւատոյ դաւանութենէ տկարացեալս , 'ի վերայ անշարժելի հիման հաստատէր , և որ բոլորովին լուծեալ անգամօք ըստ հոգեւորական լինէր հասակին և զմահիճոն բառնալ հրամայէր : Ներսէս , վարդապետ ճշմարտութեան հին և նոր

կտակարանաց , զխորին խորհուրդս
անճառելեացն բանից բացայայտէր .
և որք միանգամ ոսկրուտ և անու-
տելի կարծրութեամբ դեռահասա-
կացն դուլով , ատամամբք մեկնուլու-
թեանն ծապելով դիւրընկալ առ-
նէր , յիմանալի որոճս մտաւորական
խուզմանն յաճումն հոգեւորական
պատրաստէր :

Ներսէս , անտես հաւատարիմ 'ի
վերայ գերդաստանի կացեալ մեծի
արքային կրկին աւանդիւք , որ ոչ
զծառայակիցն ըստ անզգամին հար-
նէր զհոգի , և կամ որք ընդ ձե-
ռամբ անյուսացեալ զտեառնն դա-
լուտ . այլ մեծաւ սպասեալ արթ-
նութեամբ գալստեան թագաւո-
րին , տալով 'ի ժամու ծառայա-
կցացն զկերակուր . որով 'ի նմանէ
զերանաւէտն լուեալ ձայն , ի վե-
րայ ամենայն ընչից իմոց կացուցի
ղքեղ : Ներսէս դպիր աշակերտեալ
արքայութեանն , յանձախելեաց
աստուածային իմաստութեանն
գանձուց փարթամացեալ 'ի դէպ
ժամանակի առատաձիր ճոխանայն

զ . . . բաշխելով զոսկին և զար-
 ծաթ և զքարինս պատուականա՝
 որք այնոցիկ են ցանկացեալք 'ի հին
 և 'ի նոր կտակարանացն : Ներսէս ,
 տօնող տօնից տէրունականաց և պայ-
 ծառացուցիչ յիշատակաց որդւոց
 վերին առագաստին , բազմահամ-
 բար պատրաստութեամբ ըստ իմա-
 նալի մտաց փայլման 'ի տեսակս ըզ-
 գայական լուցմամբ լապտերաց յա-
 ճախութեան և բուրմամբ խնկոց ա-
 նուշահոտութեան , որով և առ յի-
 մասսու մտառական տեսութեանց
 ըստ իմանալին դիտմանց տակաւին
 զաղայացեալն զարթուցանէր 'ի
 նմանն կոյս վերաբերիլ : Ներսէս
 սուսեր հատողական ազդող բանիւք
 աստուածական , որ անցանէ քան
 զորոշումն շնչոյ և ոգւոյ , յօդից և
 ուղղոց՝ 'ի մարմնոյ եկեղեցւոյ զախ-
 տացեալն անբուժելի 'ի բաց հասա-
 նելով զանդամ . զի մի փոքուն խառ-
 նուած ուպականագործ խմորոյ զբռ-
 վանդակն ժանտացուցէ մարմին :

Ներսէս , հայր որբոց և այցելու
 այրեաց , յանձանձեւով և խնամե-

Լով ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից
 զքաղցան կերակրէր, զմերկան զգե-
 ցուցանէր, զզգուեալան սփոփէր,
 զտկարան պաշտպանէր, զըկեւոցն
 օժանդակէր, զորքան անուցանէր,
 զայրիս պատսպարէր, և յառ-
 ձեռնպատրաստ վտանգից մխիթա-
 րէր: Ներսէս, խոռնկ անուշահոտ
 յիմանալի խնկեալ խորանի բուրվա-
 ռօք ոսկեղինօք ժուժկալուծեանն և
 մաքրուծեան երկասիրուծեամբն
 աղացմամբ քառանիւծեայն առնե-
 լով խառնուած հաճոյական զխո-
 հականին և զօրուծեան, զողջախո-
 հուծեան և զարդարուծեան: Ներ-
 սէս, աղ անհամեւոց, և չարաչար
 կեղօք նեխեւոց բիւրապատիկ ախ-
 տիւք յոգիս հարեւոց, որովք զան-
 ախտուծեանն կորուսին զ . . . և
 զմաքրուծեանն առողջուծեան վե-
 րըստին զսրբուծեանն տալով զհա-
 մեղուծիւնն և զնեխուծեանն պըն-
 դուծեան: Ներսէս աշտարակ ան-
 պարտելի հակառակին զօրու պա-
 տերազմողի, յոր 'ի ձախողն և որք
 . . . մարտ անըմբռնելի ընդդիմա-

մարտին զբաղմամբիդ տեղացմունս
 նետից և ռմբաքարաց իբր յամուր
 մեքենայէ 'ի բաց դարձուցեալ :
 Ներսէս վէմ անշարժելի 'ի հիմունս
 եդեալ Սիոնի և 'ի վերայ անդըր-
 դուելի դաւանութեանն ճշմարիտ
 հաւատով հաստատեալ զեկեղեցի ,
 զգոթիսային անհաւատութեան մը-
 տիցն յար կացեալ անյաղթելի :
 Ներսէս , տաճար պանծալի կազ-
 մեալ և յարդարեալ 'ի պատուակա-
 նութենէ սրբութեան թագաւորին
 փառաց , յորում բնակէ Միածինն
 ընդ ինքեան ամենով զհայր և զհո-
 գին , ըստ այնմ , թէ Ես և հայր առ
 նա եկեսցուք , և օթեւանս առ նմա
 արածցուք . և թէ Տաճար Աստու-
 ծոյ կենդանւոյ էք և որպէս ասաց
 Աստուած թէ բնակեցայց և գնա-
 ցից 'ի նոսա :

Ներսէս , կառավար իմաստուն և
 արի՝ 'ի կառս պատուիրանի լծեալ
 զոգի և զմարմին ինքեանց զօրու-
 թեամբ մասամբ և զգայութեամբ
 իշխանականին 'ի վերայ ելով մտաց
 և զերասանակն 'ի ձեռին ունեւով

զօրեղապէս կառավարեալ 'ի վերայ
 այլասեռիցն խմբից , որ ընդ նոսին
 միշտ կռուին ախտից առաթուր
 հարկանելով , և ընդ ասպարիզին
 անվնաս անցուցանելով հանդէս՝ 'ի
 մրցանակն ժամանեաց պատրաստե-
 լով հանդիսագրին : Ներսէս , ուռ-
 կան անխղելի 'ի խորս արկեալ աշ-
 խարհական այս ծովու , զբանական
 ձկունս 'ի տղմային և հեղձուցիչ
 հեշտութեանց վերաբերեալ 'ի մա-
 հուանէ 'ի կեանս առնէ փոխա-
 դրութիւն : Ներսէս գշխոյ պան-
 ծալի արքային անմահի , մոռացեալ
 զժողովուրդ և զտուն հօր , 'ի հան-
 դերձս յոսկեհունն զարդարեալ և
 պաճուճեալ և ածեալ 'ի տաճար
 թագաւորին՝ որում և տենչայրն
 գեղոյ վայելչութեանն : Ներսէս
 փեսաւէր և նուիրող հարսին եկե-
 ղեցւոյ , նախանձեցուցանելով 'ի
 նախանձ աստուածային , և խօսե-
 լով զկոյս սուրբ մաքուր փեսային
 գեղապանծ վայելչութեամբ , որ
 ես զանձն իւր վասն նորա , զի զնա
 սրբեսցէ սրբութեամբ աւազանին

յառաջին հեշտութեանցն աղտեղութեանց : Ներսէս , փող աստուածային քաջահնչող և համալուր , զանճառ խորհուրդ տնօրէնութեանն փեսային եկեղեցւոյ յընդհանուրս հնչելով զամենեւեան 'ի խրախուժս հոգեւոր զնախահրաւիրեալն կոչէ սեղանոյն պատրաստելով և իմաստութեան խառնարանին , Եկայք , ասէ , կերայք 'ի հացէս , և արբէք զգինիս , թողէք զանդգամութիւն և կեցըիք . խնդրեցէք զիմաստութիւն , զի ապրեսըիք : Ներսէս , ջահ համապայծառ , զերրորդութեանն համաբուն լուսոյն գիտութիւնն յոգի ծա . . . հեղութիւն որ անկեւոցն է բարձրութիւն անպատճառ ընտրէր , և զկիսոց զանոխակալութիւն և զանյիշաչարութիւնն յանձին գաղափարէր :

Ոմանց մարդասիրութեան և ողորմածութեան , որ ամենեցունց գթասիրի ածէ հօրն . կերպարան՝ նմանել փութայր . և զայլոց զանախտութեան և զանստացուածութեանն բարիս յինքն հաւաքէր :

Զոմանց զժուժկալութեան և ըզ-
 համբերութեանն 'ի բազմապատիկ
 վիշտս և 'ի նեղութիւնս՝ զքաջու-
 թիւն բերէր . և այլոց ողջախոհու-
 թեան և պարկեշտութեան լինէր
 հետեւող : Ոմանց մշտահայց և բազ-
 կատարած մաղթանօք անընդմիջա-
 բար աստուածխօսութեամբ գայր
 'ի հաւասարութիւն , և կիսոց զան-
 նախանձ և զանյաչաղն առնէր 'ի լը-
 ծակցութիւն . զոմանց հաւասարա-
 չափ անկարօտութեան , վեհիցն
 արթնութեան բերէր նշանակ , և
 յայլոց զգաստութեանց և մաքրու-
 թեանց ոչ լինէր վերջացեալ . ի-
 մաստութեամբ և խոհականու-
 թեամբ՝ որ դերագոյնքն էին յայսո-
 սիկ կշռէր , և որ յարութեանն էին
 քաջակիրթք՝ նախանձու վառէր . որ
 զունայնութիւն անոտի կենցաղոյս
 ընդ ոտիւք եդեալ՝ նոցին հետեւէր .
 և որք 'ի վերինն անխոտորնաբար
 երկնային ուղին գնային , կցորդէր .
 որոց սեպհական էր ժառանգու-
 թիւն բարեպաշտութեան աւանդ՝
 ձայնակցէր . և որք զսիրոյն ունէին

օրէնս 'ի յաշակերտի կարգ զինքն
գնէր . և միանգամայն որ ըստ բա-
րեղարդ կարգաց իմանի , ըստ չափոյ
զօրութեան՝ 'ի նմանութիւնն կամ
'ի հաւասարութիւն , և կամ 'ի գե-
րադրութիւն ձգտել յօժարէր :

Ընդ արդարան մաքրեցաւ , ընդ
տեսանողան նախաձայնեաց , ընդ
առաքեալն քարոզեաց , ընդ հայ-
րապետան հովուեաց , ընդ վարդա-
պետան աստուածաբանեաց , ընդ
վկայան յօժարութեամբ վկայեաց ,
ընդ մարտիրոսան չարչարեցաւ , ընդ
կուսանան նահատակեցաւ , ընդ
միանձունան ճգնեցաւ : Վասն զի
լուաւ 'ի կոչողին ձայնէ , զի ասէր .
Որ ոք իմ առաջին կամի լինել աշա-
կերտ , ուրասցի զանձն և բարձցէ
զխաչն և եկեսցէ զհետ իմ . և այնու-
հետեւ զբոլորն տուժելով զիւրան
և որք իւրոցն 'ի ծանրութեանց ա-
զատեալ՝ թեթեւաբար չարչարա-
նացն բեւեռմամբ կոչողին հետե-
ւեցաւ : Եդիտ յադարակի աստուա-
ծային գրոց զանկապուտ գանձ սլա-
տուիրանին , և զամենայն որ ինչ ու-

նէր վաճառելով՝ զնա արարեալ
 ստացուած սեփհական , որով ճո-
 խացեալ զաղքատացեալն 'ի կե-
 նացն փարթամացուցանէր գան-
 ձուց : Աստուկեաց յայգի պա-
 տուիրանին , ոչ յերկրորդումն և
 կամ 'ի կրկինս՝ յերեքկինս և կամ
 'ի մետասանն , այլ զօրն ցերեկ զծան-
 րութիւնն բարձեալ և զտապ , ոչ
 յաչաղէր զսրտակերին տիպ զու-
 գութեամբ հաւասարաբաշխ տա-
 նուտեառնն , և որ 'ի մետասանն
 շնորհել ժամու , այլ և յարգէր զհա-
 ւասարութիւն առաստապարգեւն
 ձրից՝ որ գիտէ զյօժարութիւն 'ի
 վաստակոց դնել կշիռ : Էառ զտա-
 ղանդ պատուիրանին և զշնորհացն
 ձիրս 'ի յանխտիրն սփռողէ , և ոչ
 ծրարեալ անգործութեամբ յեր-
 կրի բնութեան թաքուցանէր . այլ
 'ի սեղանաւորս արկանէր աւանդե-
 լով պահանջողին , և զչահսն բերե-
 լով քառաթուի կրկնակաց և 'ի
 հնգից թիւ կատարուն . որով զաղ-
 նիւն զբարի որ իւր յատուկ է սեփ-
 հական 'ի սեւառնէն լուեալ կոչումն

որ 'ի ներքոյ զուարճութեանն , 'ի քաջազարմ տանուտեառնէն հրաւիրեցաւ 'ի հարսանիան . և ոչ 'ի փաստաբանութեանց զգայնոց լըծակցութիւնս , և ոչ ընդ հեշտութեանցն կապեցաւ նորահարսին , և ոչ 'ի ստացուածոցս ագարակի սլատաղեցաւ , այլ պայծառս և փառփունս պատրաստեաց զգեստ հարսանեաց , որով յընթրիան հոգեւոր ընդ բաղմականան գահակցեալ , պաշտի յորմէ պաշտեացն ըստ անշուշտն խոստման . Գօտի ընդ մէջ ամբէ և բաղմեցուսցէ , և անցեալ պաշտեսցէ զնոսա : Երեւեցաւ արդարութեամբ երեսացն աստուածային 'ի լուսոյն զմայլեալ փառաց՝ ճշմարտութիւն առաջնորդեալ լուսոյ , 'ի լեառն ել սրբութեան 'ի յարկան առաջի աստուածային մըտեալ սեղանոյ յանյաջորդն ծերութեան զուարճանալով 'ի մանկութիւն : Սպասեաց արթնութեամբ տեառն դալստեան իբր զանգիտութիւն լուաւ ժամուն և ոչ զառաջին զմիջին , և կամ զվերջին փութոյն

ընտրէր զժամ, այլ զբնաւ միան-
գամայն նիւթականի կենացս սահ-
ման՝ լուագունին ընտրութեամբ և
ստանալոյ տրոհէր ժամանակ :

Զկուսութեանն մաքուր ստացաւ
զլապտեր, ոչ 'ի գթութեան և 'ի
սիրոյ նուազեալ իւղոյ, որով և 'ի
նսեմն ժամու՝ փայլակնացայտ և
հրախաղաց գալստեանն յամեցելոյ
փեռային ընդ առագաստին 'ի ներքս
լինէր մանկանց անաղօտ լուցմամբ
լապտերին, ընդ լուսերամիցն բազ-
միլ 'ի հարսնարանին. յորում զան-
յաջորդն նուազութեան սեղանա-
ւորէ լիութեան սեղան իմանա-
լեացն կերակրոց, և յիմաստու-
թեանն արբուցանէ խառնարանէ
այնմ արժանացելոց : Որոյ գինի՝
հոգւոյն բղխումն, և ողկոյզ՝ որ 'ի
խաչին ճմլեալ, և մշակ՝ երկնաւորն
հայր. որոյ արբումն զանճառն ծա-
նուցանէ իմաստ և զծածկեալն
յայտնէ խորհուրդ, զոր ոչ ակն
նկատեաց և ոչ ունկն լուաւ և սիրտ
իմանող ոչ եղեւ հասու : Քանզի
զննչ անդ հրճուեցելոցն զուար-

Ճուլթիւն , եթէ ոչ զանճառ իմաս-
տըն փեսային վարդապետել և նո-
ցա ուսանել . զոր կերակուր իմա-
նալի կոչէ յասելն , Ուտիցէք և ըմ-
պիցէք ընդ իս 'ի սեղան իմ յարքայ-
ութեան Հօր իմոյ . զոր ճաշակողն
ծայրիւ մատին՝ դրախտին քաղաքա-
ցի և անճառիցն լսող՝ աղաղակէր ,
Այժմ տեսանեմք իբրեւ ընդ հայե-
լի օրինակաւ , այլ յայնժամ դէմ
յանդիման . այժմ խելամուտ եմ
փոքր 'ի շատէ , այլ յայնժամ գի-
տացից որպէս և նայն ծանեաւ զիս .
նա և ըստ 'ի վերուստն որոտման
սքանչելին բարբառոյ՝ եթէ Գի-
տեմք , զի յորժամ նա յայտնեացի՝
նման նմա լինելոց եմք . զի տեսա-
նելոց եմք զնա՝ որպէս և էն :

Աստանօր որպէս ծովական ալիք
զանկչիւ մեծ անձնութեամբ վիմի-
կացելոյ ընդհարկանելով զափամբն՝
յետս նահանջի , անկարացեալ ըզ-
վիթխարեաւ զանցանել լերամբ . ի-
րաւապէս և մերս առցէ զկայ , խուն ,
իմաստութեան ալիք յանկէտն և
անուղորտ և որ գեր 'ի վեր ունի քա-

նակի և սահմանի իր և անուն և տե-
 ղի հասեալ, որ անհասն է մտաց և
 անճառ բանի հանուրց սեռից բա-
 նականաց : Այլ ո՛վ դու յայսոսիկ
 կայուն և անլուծական, և որ միշտ
 նոյնպէս ունիս անճառելի բարի
 հուպ և մերձաւոր և անընդմիջա-
 բար 'ի նոյն վայելող, հայր սուրբ և
 քահանայապետ, ընկալ սիրողա-
 պէս և անարգամեծար կամօք զերա-
 խայրիս իմոյ կալոյ և հնձանի, թէ
 և յոյժ 'ի վերջին յարժանաւորու-
 թենէ քումդ փառաց ընդունակու-
 թեանն շտեմարանի, այլ ոչ պա-
 տուականագոյն քան զայս 'ի բանա-
 կան իմում անդ : Եւ վասն տօնո-
 ղացն զփառաւոր օր յիշատակի վե-
 րափոխման քոյ 'ի ստորնայնոցս
 յերկնայինսդ, 'ի զգալեացս յիմա-
 նալիսդ, յերկրաւորացս եկեղեցւոյ՝
 յեկեղեցիդ անդրակաց, 'ի հրեշ-
 տակաց դասակցութիւնսն, յարդա-
 րոցն խորանակցութիւնս, 'ի մար-
 գարէիցն ժողովս, յառաքելոցն յա-
 թոռակցութիւնս, 'ի հայրապե-
 տացն գումարութիւնս, 'ի մարտի-

րոսացն ջոկս , 'ի ճգնաւորացն ե-
 րամս , 'ի կուսանացն խումբս . զորս
 զամենեւեան համագումար ընդ
 քեզ առցես , մաղթելով առ հայրն
 երկնաւոր և Բան նորին և հոգի ,
 շնորհել աշխարհի զխաղաղութիւն ,
 եկեղեցւոյ հաստատութիւն , թա-
 դաւորաց յաղթութիւն , իշխանաց
 քաջութիւն , քահանայապետից
 շնորհաբաշխութիւն , քահանայից
 մաքրութիւն , ժառանգաւորաց
 անբժութիւն , դատաւորաց ուղ-
 զութիւն , ռամկաց բարեգործու-
 թիւն , մեղաւորաց դարձ և ապաշ-
 խարութիւն , արդարոցն պատուի-
 րանապահութիւն . յորոց ամենե-
 ցունց համաձայնութեամբ 'ի մի բե-
 րան փառաւորի ամենասուրբ Եր-
 րորդութիւնն այժմ և միշտ և յա-
 ւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

